

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. บทเรียนสำเร็จรูป
5. ประสิทธิภาพของการเรียนด้วยบทเรียนบทเรียนสำเร็จรูป
6. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
7. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านคานหัก โนนใหญ่
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากเนื้อหาดังกล่าวมาผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จากการศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับการศึกษา การจัดเวลาเรียน โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น

สำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3) ซึ่งหลักสูตรมีสาระสำคัญดังนี้

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการและแนวคิดของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ ซึ่งกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง

มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6-7)

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7) ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อยู่อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะนอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

6. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 ภาษาไทย

6.2 คณิตศาสตร์

6.3 วิทยาศาสตร์

6.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

6.6 ศิลปะ

6.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

6.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8)

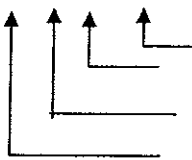
7. ตัวชี้วัด

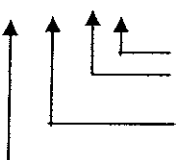
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 9)

7.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

7.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ท 1.1 ป. 1/2		
	ป.1/2	ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2
	1.1	สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1
	ท	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ท 2.2 ม.4-6/ 3		
	ม.4-6/3	ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3
	2.2	สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2
	ต	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

8. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ภาษาไทย : ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

9. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 :12) ดังนี้

ภาษาไทย มี 5 สาระการเรียนรู้ และมี 5 มาตรฐาน

คณิตศาสตร์ มี 6 สาระการเรียนรู้ และมี 14 มาตรฐาน

วิทยาศาสตร์ มี 8 สาระการเรียนรู้ และมี 13 มาตรฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี 5 สาระการเรียนรู้ และมี 11 มาตรฐาน

สุขศึกษาและพลศึกษา มี 5 สาระการเรียนรู้ และมี 6 มาตรฐาน

ศิลปะ มี 3 สาระการเรียนรู้ และมี 6 มาตรฐาน

งานอาชีพและเทคโนโลยี มี 4 สาระการเรียนรู้ และมี 4 มาตรฐาน

ภาษาต่างประเทศ มี 4 สาระการเรียนรู้ และมี 8 มาตรฐาน

10. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 20- 21) ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ

นักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม ทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ตอนต้น จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในข้อ 2.1 และ 2.2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในข้อ 2.1 หรือ 2.2

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะของอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยจาก
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1- 29)

1. ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิด
ความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือ
ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบ
ธุรกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือ
ในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้
ความคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ
ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความ
มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้าน
วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตสัมพันธ์โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและ
วรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรต่อการเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบ
สานให้คงอยู่กับชาติไทยตลอดไป

2. ธรรมชาติหรือลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตาม
จุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทย
ย่อมประกอบด้วยเสียง รูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็น
การเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ
นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่
กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของ
กลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิด
ความชำนาญไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้ง
ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่าง
คล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

3. วิสัยทัศน์

กรมวิชาการ (2545 : 2) ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตนครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือและเชื่อใจด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้น วรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกรู้จักคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษเป็นเครื่องมือช่วยจรโลงใจ ดังนั้น

ภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา และฝึกฝนให้มีทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สร้างความเป็นเอกภาพของชาติและความจงรักภักดี เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชนสังคมและประเทศชาติ

4. คุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ(2551 : 42-43) เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

4.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี

4.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ

4.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการ

พัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ

4.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษา และความเป็นไทย ภูมิใจและชื่น

ชมในวรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

4.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกาลเทศะ และบุคคล

4.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

4.8 มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกล และลึกซึ้ง

เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องมีความสามารถดังนี้

4.8.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้

ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียด

ของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด

ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจาก สิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับ

ความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของ

ข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

4.8.2 เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง

เหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรใน โอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์

สุนทรพจน์ ชีวิตประวัติ อดีตรชีวิตและประสบการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ

แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

4.8.3 พุคแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พุครายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พุคในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4.8.4 เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศ อื่นๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

4.8.5 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุป จากคุณภาพของผู้เรียนที่กำหนดในแต่ละชั้น เป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนแต่ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องฝึกทักษะต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาไทยที่ดีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 5 สาระ 6 มาตรฐาน (กรมวิชาการ, 2551 : 12) ดังนี้

1. สาระที่ 1 การอ่าน
2. สาระที่ 2 การเขียน
3. สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด
4. สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย
5. สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

6. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 12) ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ บ่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาพุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ คือ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดู และการพูด สาระหลักการใช้ภาษา สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 6 มาตรฐาน แต่ละมาตรฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ สาระหลักการใช้ภาษา เรื่อง คำ

7. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอน

จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้าง
ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง
แบบโครงการ แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบ
ร่วมมือ เป็นต้น

2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้
ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอน
สามารถเลือกนำมาใช้ในการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น
ความรู้ ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐาน
การเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการ ใช้ภาษา

3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา

8. การวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินการ เรียนภาษาไทยเป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่
ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่
วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการ
ดำเนินงานดังนี้

8.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน คู มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะ
เหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่ง จะมีผลต่อพัฒนาการทักษะอื่น ๆ

8.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียน และชุมชนที่กว้างออกไป

8.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกฝน มีใช้การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาตนเอง

8.4 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกันในเรื่องจังหวะก้าว และวิธีการเรียนรู้

8.5 ภาษา และวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ทำให้ความสำคัญ ให้ความเคารพ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษา และความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการวัดผลที่สามารถนำมาประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมีดังนี้

8.5.1 การให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกคำตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก-ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง คำตอนนั้นเป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ

8.5.2 การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน รายงานการทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง เพิ่มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

8.5.3 คู่มือปฏิบัติ โดยผู้สอนสามารถสังเกตการณ์นำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ให้อุปกรณ์จริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติหน้าที่มีระเบียบ ข้อบังคับ เช่น การร้องเพลง ดนตรี พลศึกษา การโต้วาที การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวที

8.5.4 คู่มือกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้กระบวนการคิดของผู้เรียนมากกว่าที่จะดูผลงาน หรือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้กระบวนการคิดที่ผู้เรียน โดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน ซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย

9. แหล่งเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้การสอนภาษาไทย ควรจัดให้นักเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่เรียนรู้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิตจากแหล่งเรียนที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลอื่นจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้ทราบถึงหลักการ วิสัยทัศน์ คุณภาพผู้เรียน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น แนวทาง การวัดผลประเมินผล และแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือเป็นคนเก่ง คนดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้สอนสามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้และเป็นไปตามความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ

พลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. อธิบายลักษณะของเสียงในภาษาไทย 2. สร้างคำในภาษาไทย 3. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค 4. วิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน 5. แต่งบทร้อยกรอง 6. จำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต	เสียงในภาษาไทย การสร้างคำ - คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน - คำพ้อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ภาษาพูด ภาษาเขียน กาพย์ยานี 11 สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต

จากมาตรฐาน ท 4.1 ตัวชี้วัดที่ 3 วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ดังกล่าว มาได้ใช้จัดทำทเรียนสำเร็จรูป มี 7 เรื่อง คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

ชนิดของคำและหน้าที่ของคำในประโยค

คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย สามารถปรากฏได้โดยลำพังเพราะมีความหมายสมบูรณ์ภายในตัวและจะมีก็เพียงคำก็ได้ เนื่องจากมนุษย์สามารถสร้างคำได้นับไม่ถ้วน ดังนั้นนักภาษาศาสตร์จึงได้คิดหาวิธีจำแนกในภาษาออกเป็นกลุ่ม ๆ หรือชนิด เพื่อให้สะดวกในการนำไปใช้ โดยพิจารณาจากความหมายของคำ หน้าที่ และตำแหน่งของคำ (นาวิณี หล้าประเสริฐ และคณะ. 2552 : 33 – 47)

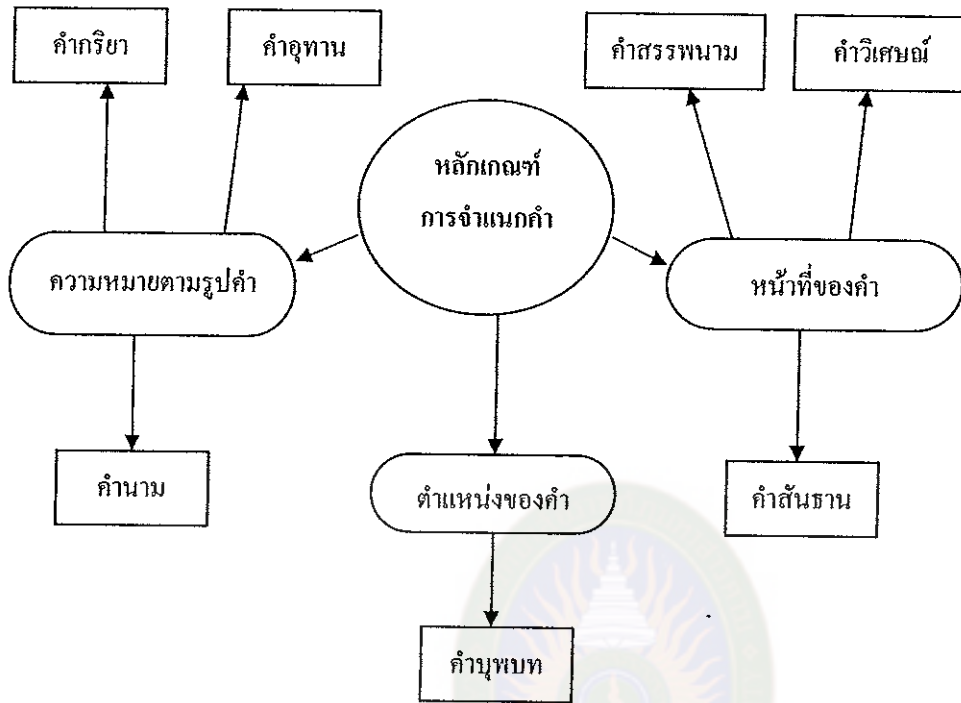
พระยาอุปทิศศิลปะสาร ได้สร้างหลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทย โดยใช้แนวทางจากไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

1. ความหมายตามรูปคำ
2. หน้าที่ของคำ
3. ตำแหน่งของคำ

เมื่อพิจารณาความหมายตามรูปคำ สามารถแบ่งคำออกเป็น 3 ชนิด กล่าวคือ คำที่แสดงหมายถึงบุคคล สัตว์ สิ่งของ เรียกว่า “คำนาม” คำที่มีความหมายแสดงอาการของนามหรือสรรพนาม เรียกว่า “คำกริยา” และคำที่มีความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด เรียกว่า “คำอุทาน”

เมื่อพิจารณาจากหน้าที่ของคำ สามารถแบ่งคำออกเป็น 3 ชนิด กล่าวคือ คำที่ใช้แทนบุคคล สัตว์ และสิ่งของ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน เรียกว่า “คำสรรพนาม” คำที่ใช้ประกอบคำอื่นเพื่อขยายความ เรียกว่า “คำวิเศษณ์” และคำที่ใช้เชื่อมประโยคไว้ด้วยกัน เรียกว่า “คำสันธาน”

เมื่อพิจารณาจากตำแหน่งของคำ จะมีคำเพียงชนิดเดียวคือ “คำบุพบท” ซึ่งจะต้องวางไว้หน้าคำนามหรือสรรพนามเสมอ หลักเกณฑ์การจำแนกคำออกเป็นชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวสรุปได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 สามารถแบ่งคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิด ดังต่อไปนี้

1. คำนาม
2. คำสรรพนาม
3. คำกริยา
4. คำวิเศษณ์
5. คำบุพบท
6. คำสันธาน
7. คำอุทาน

เมื่อนำคำทั้ง 7 ชนิดไปสร้างเป็นประโยค คำเหล่านี้จะมีหน้าที่ในประโยคแตกต่างกัน

หน้าที่ของคำในประโยค หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อคำอื่น ๆ ในประโยค กล่าวคือ ถ้าเป็นคำที่พูดหรือเขียนก่อนคำอื่นและสามารถแสดงอาการได้ คำนั้นก็จะมีหน้าที่เป็น “ประธาน” ของประโยค ถ้าเป็นคำที่เป็นประธาน ก็แสดงว่าคำนั้นมีหน้าที่เป็น “กริยา” ของประโยค และถ้าเป็นคำที่รับผลของคำกริยา คำนั้นก็จะมีหน้าที่ “กรรม” นอกจากนี้ ถ้าเป็นคำที่

ประกอบเข้ากับคำอื่น ๆ เพื่อขยายคำนั้นให้ชัดเจนขึ้น คำนั้นก็จะมีหน้าที่เป็น “ส่วนขยาย” ลักษณะการเรียงลำดับตามหน้าที่ในประโยคภาษาไทย มีดังต่อไปนี้

หน้าที่ของคำในประโยค					
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา

ข้อสังเกตที่ประการหนึ่ง ที่ควรทราบ คือ หลังคำกริยานั้น ไม่จำเป็นต้องมีกรรมเสมอไป เพราะในบางกรณีที่มีคำตามหลังคำกริยาบางคำ แต่ไม่ได้รับผลการกระทำจากกริยานั้นคำนั้นจะทำหน้าที่เป็น “ส่วนเติมเต็ม” ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

คุณพ่อของเขาเป็นครู

คำว่า “ครู” ในประโยคข้างต้น ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค เพราะไม่ได้รับผลการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดจากคำกริยา “เป็น” ดังนั้น คำนี้จึงเป็น “ส่วนเติมเต็ม” ของกริยา “เป็น” ซึ่งต่างจากประโยค

คุณพ่อของเขาปลูกต้นชมพู

คำว่า “ต้นชมพู” ได้รับผลการกระทำจากคำกริยา “ปลูก” (ต้นชมพูถูกปลูก) ดังนั้น “ต้นชมพู” จึงเป็นคำที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค

นอกจากนี้ ควรสังเกตไว้ด้วยว่า ส่วนที่ทำหน้าที่ขยายกริยาจะวางไว้ในลำดับท้ายสุดของประโยคเสมอ ขอให้ฝึกสังเกตและพิจารณาคำในประโยคที่ใช้ชีวิตประจำวันว่า ทำหน้าที่อย่างไรและสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยคอย่างไรด้วย เพราะจะทำให้มีทักษะในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคในระดับสูงต่อไป รายละเอียดของคำแต่ละชนิดในเบื้องต้นที่ควรศึกษาดังต่อไปนี้

1. คำนาม

คำนาม คือ คำที่มีความหมายถึงบุคคล สัตว์ พืช วัตถุ ทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็น ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

1. นกอยู่บนต้นไม้
2. สมชายเกิดที่จังหวัดปัตตานี
3. ผุ่นนกบินอพยพข้ามทวีป
4. บริษัทนี้ใช้นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

5. ความดีข่มชนะความชั่ว
6. การทำงานทำให้ชีวิตมีคุณค่า
7. ซอ 2 คันนั้นสวยงาม

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 มีคำว่า **นก ตันไม้** โดยไม่ได้ระบุเฉพาะลงไปว่านกอะไร ตันไม้
อะไร เราเรียกคำนามเหล่านี้ว่า คำนามไม่ชี้เฉพาะ หรือ **สามัญนาม**

ประโยคที่ 2 มีคำว่า **สมชาย ปัตตานี** ที่หมายถึง ชื่อเฉพาะของบุคคลและ
สถานที่ทำให้ทราบทันทีว่าหมายถึงใครและอยู่ที่ใด เราเรียกคำนามเหล่านี้ว่า **คำนามชี้เฉพาะ**
หรือ **วิสามัญนาม**

ประโยคที่ 3 และ 4 มีคำว่า **ฝูง นำหน้าคำว่า นก** ซึ่งเป็นคำนามสามัญ คำว่า
ฝูง หมายถึง นกหลาย ๆ ตัวที่อยู่ร่วมกัน และมีคำว่า **บริษัท** ที่หมายถึงการทำงานร่วมกันของ
บุคคลซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นหมู่หรือพวก เราเรียกคำนามประเภทนี้ว่า **คำนามรวมหมู่** หรือ
สมุหนาม

ประโยคที่ 5 และ 6 มีคำว่า **ความดี ความชั่ว การทำงาน** เป็นคำที่แสดงอาการ
และแสดงนามธรรมหรือสิ่งที่เรามองไม่เห็น เราเรียกคำนามประเภทนี้ว่า **อาการนาม**

ประโยคที่ 7 และ 8 มีคำว่า **คัน ลูก** ตามหลังจำนวนนับ ซึ่งคำนี้แสดงให้เห็น
ลักษณะของขอว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีด้ามยาวสำหรับถือ และลูกขนไก่ว่าเป็นวัตถุที่ส่วนหัวที่มี
ลักษณะกลม ๆ ดังนั้น เราเรียกคำนามประเภทนี้ว่า **คำนามแสดงลักษณะ** หรือ **ลักษณะนาม**
กล่าวโดยสรุปเราสามารถแบ่งคำนามออกเป็น 5 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คำนาม

คำนาม		ตัวอย่างคำ
1. คำนามไม่ชี้เฉพาะ	สามัญนาม	คน บ้าน เมือง ใจ ลม เวลา แมว หิน ป่า นก โຕ้ะ เตี๋ยง ทะเล สบู่ คอมพิวเตอร์ เพชร
2. คำนามชี้เฉพาะ	วิสามัญนาม	ราชบุรี โซนี่ โต โยต้า สมเกียรติ สุพรรณหงส์ ไมโครซอฟต์ วิมานเมฆ พระอุดมประชาทร
3. คำนามรวมหมู่	สมุหนาม	หมู่ คณะ ฟุ้ง นิภาย บริษัท กอง ไชหลง
4. คำนามธรรม	อาการนาม	ความดี ความชั่ว ความสวย ความงาม การเกิด การดับ การอยู่ การกิน การนอน
5. คำนามแสดงลักษณะ	ลักษณะนาม	องค์ รูป ตน คน เชือก เล่ม วง แผ่น ผืน แห่ง ก้อน คัน ต้น เส้น ชี่ กู่ โหล่ จีบ มัด

2. คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำนามนั้นซ้ำอีกเมื่อ
นักเรียนนำคำนามมาเรียบเรียงเป็นประโยค ถ้าต้องการใช้คำนามนั้นซ้ำก็จะเกิดความซ้ำซ้อน จึง
จำเป็นต้องใช้คำมาแทนที่คำนาม ขอให้สังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

กัมปนาทบอกสุรเชษฐ์ว่า “กัมปนาทต้องการให้สุรเชษฐ์ไปเที่ยวที่บ้านของกัมปนาท”

จะเห็นว่าในข้อความข้างต้นนี้ สามารถนำคำบางคำมาใช้แทนคำนามที่ขีดเส้นใต้ได้ดังนี้

กัมปนาทบอกสุรเชษฐ์ว่า “ผมต้องการให้คุณไปเที่ยวที่บ้านของผม”

เราเรียกคำที่ใช้แทนคำนามเพื่อลดความซ้ำซ้อนว่า “คำสรรพนาม” ขอให้สังเกตเพิ่มเติมจาก
ประโยคต่อไปนี้

1. เธอมีจิตใจเมตตากรุณา
2. เขาเป็นเพื่อนที่ดีเสมอ
3. นี่คือน้ำที่ฉันต้องการ

4. นั่นเป็นของสำคัญ
5. ผู้ใดที่มาเมื่อวาน
6. อะไรที่ต้องใช้ในการทำบัตรอวยพร
7. ผู้ใดก็สามารถสมัครได้
8. อะไร ๆ ก็ดูง่ายไปหมด
9. นักเรียนต่างก็ตอบคำถามของครู
10. คนที่ทำงานนี้ บ้างก็เป็นจิตรกร บ้างก็เป็นกวี
11. คนที่บริจาคเงินให้แก่ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นเพื่อนของฉัน
12. ดิฉันซื้อของจากร้านซึ่งเพิ่งมาเปิดใหม่
13. คุณพ่อท่านเป็นคนที่เสียสละมาก

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 และ 2 มีคำว่า เธอ เขา ซึ่งเป็นคำที่เราใช้แทนคนที่เรากำลังพูดด้วยและกล่าวถึงตามลำดับ เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามใช้แทนบุคคล หรือ บุรุษสรรพนาม

ประโยคที่ 3 และ 4 มีคำว่า นี้ ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนนามีอยู่ในระยะใกล้ตัวผู้พูด และคำว่า นั่น ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนนามที่อยู่ในระยะห่างออกไป เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามชี้เฉพาะเจาะจง หรือ นิยมสรรพนาม

ประโยคที่ 5 และ 6 มีคำว่า ผู้ใด อะไร ซึ่งใช้แทนคำนามที่ไม่กำหนดแน่ชัด ใช้ในลักษณะที่เป็นคำถาม เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามใช้ถาม หรือ ปฤจฉาสรรพนาม

ประโยคที่ 7 และ 8 มีคำว่า ผู้ใด อะไร ซึ่งใช้แทนคำนามที่ไม่กำหนดแน่นอนลงไปว่าเป็นคนใดหรือสิ่งใด เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามไม่ชี้เฉพาะเจาะจง หรือ นิยมสรรพนาม

ประโยคที่ 9 และ 10 มีคำว่า ต่าง บ้าง ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนคำถาม “นักเรียน” และ “คน” ที่อยู่ข้างต้นตามลำดับ เพื่อแบ่งนามนั้นออกเป็นพวก ๆ หรือส่วน ๆ เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามบอกความชี้ชัด แบ่งพวก หรือรวมพวก หรือ วิภาคสรรพนาม

ประโยคที่ 11 มีคำว่า **ที่** ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนคำนาม “คน” ที่อยู่ข้างหน้าเพื่อเป็นประธานของประโยคย่อยซึ่งซ่อนอยู่ในประโยคหลัก เราเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามเชื่อมประโยค หรือ ประพันธสรรพนาม คือ ทำหน้าที่เชื่อมประโยคย่อยและประโยคหลักให้เป็นประโยคเดียวกัน ขอให้สังเกตการลงสระที่โครงสร้างประโยคเพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

ประโยค :	คนที่บริจาคเงินให้แก่ผู้ป่วยโรคเอดส์	เป็นเพื่อนของฉัน
ประโยคย่อย :	คนบริจาคเงินให้แก่ผู้ป่วยโรคเอดส์	}
ประโยคหลัก :		

เพื่อไม่ต้องใช้คำว่า “คน” ในประโยคหลักซ้ำอีก จึงใช้คำว่า “ที่” แทน ละวางในตำแหน่ง หลังคำว่า “คน” ในประโยคย่อย ดังนั้นคำว่า “ที่” จึงเป็นสรรพนามที่ใช้เชื่อมประโยคย่อยและประโยคหลักให้กลายเป็นประโยคเดียว เช่นเดียวกับกับประโยคที่ 12 ที่มีคำว่า “ซึ่ง” เป็นคำที่ใช้แทนคำนาม “ร้าน” ที่อยู่ข้างหน้า เพื่อเป็นประธานของประโยคย่อยที่ซ่อนอยู่ในประโยคหลัก ดังโครงสร้างต่อไปนี้

ประโยค :	ดิฉันซื้อของจากร้าน	ซึ่งเพิ่งมาเปิดใหม่
ประโยคย่อย :	}	ร้านเพิ่งมาเปิดใหม่
ประโยคหลัก :		ดิฉันซื้อของจากร้าน

เพื่อไม่ต้องใช้คำว่า “ร้าน” ในประโยคย่อยซ้ำอีก จึงใช้คำว่า “ซึ่ง” แทนและวางในตำแหน่งหลังคำว่า “ร้าน” ในประโยคหลัก ดังนั้น คำว่า “ซึ่ง” จึงเป็นสรรพนามที่ใช้เชื่อมประโยคย่อยและประโยคหลักกลายเป็นประโยคเดียว

ประโยคที่ 13 และ 14 มีคำว่า **ท่าน** **เธอ** ซึ่งใช้แทนคำนาม “คุณพ่อ” และ “พิมพ์กมล” ที่อยู่ข้างหน้าตามลำดับ เพื่อช่วยเน้นย้ำความรู้สึกของผู้พูให้ชัดเจนขึ้น ดังนั้น จึงเรียกคำสรรพนามประเภทนี้ว่า สรรพนามใช้นามที่อยู่ข้างหน้า

กล่าวโดยสรุป คำสรรพนามแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คำสรรพนาม

คำสรรพนาม		ตัวอย่างคำ
1.สรรพนามใช้แทนบุคคล	บุรุษสรรพนาม	ฉัน คิฉัน ผม กระผม ข้าพเจ้า เรา เก๊าก้า กระหม่อม คุณ เธอ ท่าน เจ้า ได้เท้า พระ คุณท่าน ฝ่าพระบาท พระองค์ แก เขา
2.สรรพนามชี้เฉพาะเจาะจง	นิยมนสรรพนาม	นี้ นั้น โน่น
3.สรรพนามใช้ถาม	ปฤจฉาสรรพนาม	ใคร อะไร ไหน ไค
4.สรรพนามชี้เฉพาะเจาะจง	อนิยมนสรรพนาม	ใคร อะไร ไหน ไค(เหมือนกับสรรพนามใช้ถามแต่ใช้เป็นบอกเล่า)
5.สรรพนามบอกความชี้ชี้แจง	วิภาคสรรพนาม	ต่าง บ้าง กัน
6.สรรพนามเชื่อมประโยค	ประพันธสรรพนาม	ที่ ผู้ที่ ซึ่ง ผู้ซึ่ง อัน
7.สรรพนามชี้เน้นนามที่อยู่ข้างหน้า	-	เหมือนสรรพนามใช้แทนบุคคล

3. คำกริยา

เมื่อนำคำนามและสรรพนามไปเรียบเรียงเป็นประโยคซึ่งจะต้องนำคำอีกชนิดหนึ่งมาประกอบเข้าด้วยกัน คำนามและสรรพนามนั้นจึงสามารถแสดงอาการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เราเข้าใจได้และกลายเป็นประโยคที่สมบูรณ์ คำที่นำมาประกอบนี้เราเรียกว่า “คำกริยา”

คำกริยา (กริยา) คือ คำที่แสดงการกระทำ แสดงอาการ หรือแสดงสภาพ

ขอให้สังเกตตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยา ดังต่อไปนี้

1. ผ่นตก
2. น้องเราหัวเราะ
3. เขาซื้อดอกไม้
4. กวีเขียนกลอนบทใหม่
5. นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล

6. ชาวีนี้คือนางสาวไทยปีนี้
7. ผลไม้ น่าจะสุกแล้ว
8. เราต้องแก้ไขปัญหาค่าตัว โลกนี้นะ
9. ทุกคนประหยัดกันเถอะ
10. เธอไปนะ

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 และ 2 มีคำว่า ตก หัวเราะ ที่แสดงให้เห็นสภาพและอาการของคำนาม “ฝน” และ “น้องเรา” ซึ่งอยู่ข้างหน้าตามลำดับ โดยไม่ต้องมีคำมาทำหน้าที่รองรับผลของสภาพและอาการนั้น และยังคงความหมายชัดเจน ดังนั้น เราจึงเรียก “ตก” และ “หัวเราะ” ว่า กริยาไม่ต้องมีกรรม หรือ อกรรมกริยา

ประโยคที่ 3 และ 4 มีคำว่า ซื่อ เจียน ที่แสดงให้เห็นการกระทำของคำสรรพนาม “เขา” และคำนาม “กวี” ซึ่งอยู่ข้างหน้าตามลำดับ โดยหลังคำว่า ซื่อ และ เจียน นั้นจะต้องมีคำมาทำหน้าที่รองรับผลของการกระทำนั้น ซึ่งได้แก่คำว่า “คอกไม้” และ “กลอน” เสียก่อน จึงจะได้ความหมายที่ชัดเจน ดังนั้น เราจึงเรียก “ซื่อ” และ “เจียน” ว่า กริยามีกรรม หรือ “สกรรมกริยา”

ประโยคที่ 5 และ 6 มีคำว่า เป็น คือ ที่แสดงให้เห็นสภาพของคำนาม “นายกรัฐมนตรี” และ “ชาวีนี้” ซึ่งอยู่ข้างหน้าตามลำดับ โดยหลังคำว่า เป็น คือ นั้นจะต้องมีส่วนเติมเต็มมารับ ซึ่งต่างจากส่วนที่ทำหน้าที่รองรับผลของการกระทำดังเช่นในกรณีของกริยามีกรรม ส่วนเติมเต็มในตัวอย่างนี้ได้แก่คำว่า “หัวหน้ารัฐบาล” และ “นางสาวไทย” ซึ่งเมื่อเติมเข้าไปแล้วทำให้ได้ความหมายสมบูรณ์ชัดเจน เพราะโดยปกติแล้วคำว่า เป็น คือ เป็นคำที่ไม่มี ความหมายในตัวเอง ดังนั้น เราจึงเรียกคำว่า “เป็น” และ “คือ” ว่า กริยาอาศัยส่วนเติมเต็ม หรือ วิกตรรกกริยา

ประโยคที่ 7 ถึง 10 มีคำว่า น่าจะ ต้อง เอะ นะ ซึ่งประกอบเข้าไปกริยาหลัก คือ สุก แก้ไข ประหยัด ไป ตามลำดับ โดยมีสิ่งที่ประกอบเข้าข้างหน้าคำกริยาและข้างหลังคำกริยาเพื่อช่วยทำให้คำกริยาเหล่านี้แสดงความหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เราเรียกคำกริยาประเภทนี้ว่า คำช่วยกริยา หรือ กริยานุเคราะห์

กล่าวโดยสรุป คำกริยาแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คำกริยา

คำกริยา		ตัวอย่างคำ
1.กริยาไม่ต้องมีกรรม	อกรรมกริยา	ไป มา นอน ปล่อยให้ หิวเราะ ลง ตก บิน
2.กริยากรรม	สกรรมกริยา	เห็น ต้องการ ทำ ชม เขียน ชักมัด ยก ยิง
3.กริยาอาศัยส่วนเติมเต็ม	วิกตรรณกริยา*	ช่วยหน้ากริยา
4.คำช่วยกริยา	กริยานุเคราะห์	จะ กำลัง อาจ ต้อง ให้ คงต้อง จง อย่า ช่วย ถูก ควร ได้.....แล้ว เคย.....แล้ว ช่วยหลังกริยา แล้ว ซิ หรอก ละ นะ เอะ

*อ่านว่า / วิ / - / ตัด / ละ / - / กริ / ยา /

ควรสังเกตเพิ่มเติมด้วยว่า คำกริยาบางคำเมื่อนำไปเข้าประโยคต่างลักษณะกันก็ทำให้กลายเป็นคำกริยาต่างชนิดกันได้ เช่น คำกริยา “เปิด” ในประโยคต่อไปนี้

1. เขาเปิดหน้าต่าง 2. หน้าต่างเปิด

ประโยคแรกถ้าทดสอบโดยการนำคำ “หน้าต่าง” ออกเหลือเพียง “เขาเปิด” เช่นนี้ใจความประโยคจะไม่สมบูรณ์ เพราะไม่ทราบว่า เขาเปิดอะไร ดังนั้นคำกริยา “เปิด” ในประโยคแรกเป็นกริยากรรม ส่วนในประโยคที่ 2 ประโยคนี้มีใจความชัดเจนสมบูรณ์อยู่แล้ว คือ คำนาม “หน้าต่าง” ทำหน้าที่เป็นประธานที่กำลังแสดงสภาพคือเปิดอยู่ ดังนั้นคำกริยา “เปิด” ในประโยคที่สองจึงเป็นกริยาไม่ต้องมีกรรม ดังนั้น การพิจารณาว่าคำกริยาใดเป็นกริยาไม่ต้องมีกรรมหรือกริยามีกรรมให้สร้างประโยคหลาย ๆ ลักษณะทดสอบคำกริยานั้น

4. คำวิเศษณ์

เมื่อต้องการอธิบายคำนาม คำสรรพนาม และคำกริยาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถทำได้โดยนำคำประเภทหนึ่งมาประกอบเพื่อขยายความ เช่น

คำนาม “สมุค” ขยายความเป็น “สมุคเขียว” เพื่ออธิบายลักษณะสี

คำสรรพนาม “เธอ” ขยายความเป็น “เธอสวย” เพื่ออธิบายลักษณะหน้าตา

คำกริยา “วิ่ง” ขยายความเป็น “วิ่งเร็ว” เพื่ออธิบายอาการ

เราเรียกคำที่นำมาประกอบ ไม่ว่าจะ เป็น เขียว สวย เร็ว ว่า คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ประกอบกับคำอื่น ๆ เพื่อขยายความหมายให้ชัดเจนขึ้น เช่น

บอกลักษณะ คุณภาพ ปริมาณ จำนวน เวลา สถานที่ เป็นต้น

ขอให้สังเกตประโยคต่อไป แล้วบอกว่าคำใดที่เป็นคำวิเศษณ์

1. ต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา
2. ดอกแก้วมีกลิ่นหอม
3. นักเรียนที่ดีต้องไม่มาสาย
4. เธอตั้งใจตื่นเช้า
5. แฉวน้ำยังว่างอยู่
6. บ้านเขาอยู่ใกล้มาก
7. นักเรียนทั้งหมดเป็นลูกศิษย์ฉัน
8. หนึ่งชั่วโมงมีหกสิบนาที
9. เพลงนี้เขาแต่งเอง
10. ฝนตกแน่นอน
11. สิ่งใด ๆ โลกนี้มีมีเทียบเทียม
12. งานอะไรก็ไม่สำคัญถ้าตั้งใจ
13. สารเคมีใดทำให้เกิดภาวะเรือนกระจก
14. เราจะทำอย่างไรเมื่อสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
15. คุณครูครับ คุณครูครับ ผมมีเรื่องจะปรึกษาคุณครูครับ
16. ได้เท้าขอรับ คดีนี้น่าสงสัย
17. คนดีมิได้หมายถึงคนที่พูดดีเท่านั้น
18. รักเจ้าบ่อจืดจาง
19. พ่อพูดเพื่อให้เราสบายใจ
20. เขาทำผิดเพราะไม่รู้

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 และ 2 มีคำว่า ใหญ่ หอม วางไว้ข้างหลังคำนาม “ต้นไม้” และ “กลิ่น” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า ใหญ่ หอม ต่างก็ขยายคำนามเพื่อบอกลักษณะและคุณภาพ

ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์บอกลักษณะ หรือ ลักษณะวิเศษณ์

ประโยคที่ 3 และ 4 มีคำว่า สาย เข้า วางไว้หลังคำกริยา “ไม่มา” และ “ตื่น” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า สาย เข้า ต่างก็ขยายคำกริยาเพื่อบอกเวลาให้ชัดเจนขึ้นว่า ไม่มาเมื่อใด และตื่นเมื่อใด ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์บอกเวลา หรือ กาลวิเศษณ์

ประโยคที่ 5 และ 6 มีคำว่า หน้า ใกล้เคียง วางไว้หลังคำนาม “แถว” คำกริยา “อยู่” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า หน้า ใกล้เคียง ต่างก็ขยายคำนามคำกริยาเพื่อบอกระยะหรือตำแหน่งของ คำนามและคำกริยานั้น ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์บอกสถานที่ หรือ สถานที่วิเศษณ์

ประโยคที่ 7 และ 8 มีคำว่า ทั้งหมด ขยายคำนาม “นักเรียน” ที่อยู่ข้างหน้าเพื่อบอกจำนวน และมีคำว่า หนึ่ง หกสิบ เป็นคำที่แสดงจำนวนนับที่ชัดเจน ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสามว่าเป็น คำวิเศษณ์บอกปริมาณหรือจำนวน หรือ ปริมาณวิเศษณ์

ประโยคที่ 9 และ 10 มีคำว่า นี้ วางไว้หลังคำนาม “เพลง” เพื่อกำหนดเฉพาะลงไปว่าเป็นเพลงนี้มีชื่อเพลงอื่น และมีคำว่า แน่นอน วางไว้หลังคำกริยา “ตก” เพื่อบอกกำหนดเฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเกิดกริยานั้น ๆ แน่นอน ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์บอกความชี้เฉพาะ หรือ นิยมวิเศษณ์

ประโยคที่ 11 และ 12 มีคำว่า ไ้ด ๆ ะไร วางไว้หลังคำนาม “สิ่ง” และ “งาน” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า ไ้ด ๆ ะไร ต่างก็ขยายคำนามที่อยู่ข้างหน้าแต่ไม่กำหนดแน่นอนลงไปชัดเจนทำให้มีความหมายว่าจะเป็นสิ่งใดก็ได้หรืองานอะไรก็ได้ทั้งนั้น ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์ไม่ชี้เฉพาะ หรือ อนินยมวิเศษณ์

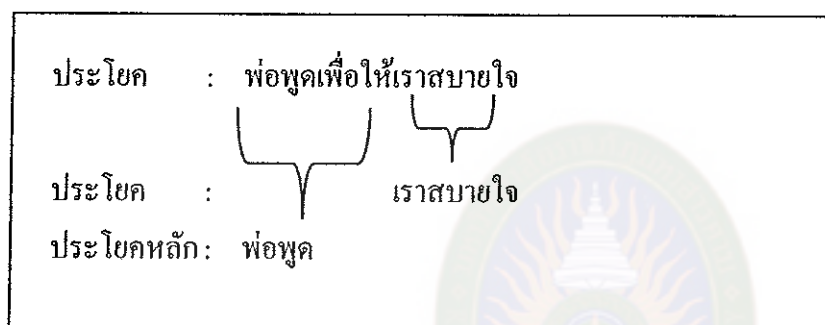
ประโยคที่ 13 และ 14 มีคำว่า ไ้ด วางไว้หลังคำนาม “สารเคมี” และคำว่า อย่างไร วางไว้หลังคำกริยา “ทำ” โดยทั้งสองคำต่างก็ขยายคำนามที่อยู่ข้างหน้าในลักษณะของการตั้งคำถาม ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์แสดงคำถาม หรือ ปฤจฉาวิเศษณ์

ประโยคที่ 15 และ 16 มีคำว่า ครัวบ ครัวบ วางไว้หลังคำนาม “คุณครู” และ “ได้เท่า” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า ครัวบ ครัวบ ขยายคำนามที่อยู่ข้างหน้าเพื่อแสดงลักษณะการเรียกขานและตอบรับ ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์แสดงการขานรับ หรือ ประติษญาวิเศษณ์

ประโยคที่ 17 และ 18 มีคำว่า มิได้ บ่ วางไว้ข้างหน้าคำกริยา “หมายถึง” และ “จีตจาง” ตามลำดับ โดยทั้งคำว่า มิได้ บ่ ต่างก็ขยายคำกริยาในลักษณะปฏิเสธการทำกริยานั้น ๆ ดังนั้น เราจึงเรียกคำทั้งสองว่าเป็น คำวิเศษณ์แสดงความปฏิเสธ หรือ ประติเสธวิเศษณ์

ประโยคที่ 19 มีคำว่า เพื่อให้ วางไว้ข้างหลังคำกริยา “พูด” เพื่อขยายคำกริยานี้ด้วยประโยคย่อยให้ทราบว่าพ่อพูดให้เกิดเหตุการณ์ใด เราเรียกคำนี้ว่า คำวิเศษณ์เชื่อมประโยค หรือ ประพันธวิเศษณ์

ขอให้สังเกตการณ์วิเคราะห์โครงสร้างประโยคต่อไปนี้

จะเห็นว่า ประโยคย่อย “เราสบายใจ” ทำหน้าที่เหมือนคำวิเศษณ์ กล่าวคือ ขยายคำกริยา “พูด” ทำให้เราทราบว่าจุดประสงค์การพูดของพ่อคืออะไร โดยมีคำว่า เพื่อให้ เป็นคำเชื่อมประโยค เช่นเดียวกับ ประโยคที่ 20 มีคำว่า เพราะ วางไว้หลังคำกริยา “ทำผิด” เพื่อขยายคำกริยานี้ด้วยประโยคย่อยให้ทราบว่า สาเหตุในการทำผิดคืออะไร ดังนั้น คำว่า เพราะ จึงเป็นคำวิเศษณ์เชื่อมประโยคที่เชื่อมประโยคย่อยและประโยคหลักเข้าด้วยกัน

ประโยค : เขาทำผิดเพราะไม่รู้

ประโยค	:			(เขา)ไม่รู้
--------	---	--	--	-------------

ประโยคหลัก: เขาทำผิด

จะเห็นได้ว่า ประโยคย่อย “เขาไม่รู้” ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ขยายคำกริยา “ทำผิด” เพื่อให้ทราบสาเหตุของการทำผิดนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป คำวิเศษณ์แบ่งออกเป็น 10 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์		ตัวอย่างคำ
1. คำวิเศษณ์บอกลักษณะ	ลักษณะวิเศษณ์	ใหญ่ โต เล็ก กลม แบน แดง ขาว เขียว คั่ง ค่อย แหบ เกรือ หอม เหม็น จืด เปรี้ยว ร้อน เย็น เร็ว ช้า อุ่น เย็น อ่อน
2. คำวิเศษณ์บอกเวลา	กาลวิเศษณ์	เช้า สาย บ่าย เย็น ค่ำ เดี่ยวนี้ ตอนนี่ วันหน้า วันหลัง ก่อน หลัง
3. คำวิเศษณ์บอกสถานที่	สถานวิเศษณ์	ใกล้ ไกล ได้ ล่าง บน เหนือ หน้า หลัง ขว ซ้าย
4. คำวิเศษณ์บอกปริมาณ หรือจำนวน	ประมาณ วิเศษณ์	มาก น้อย จุ หลาย ทั้งหมด ผอง ทั้งปวง ทั้งผอง หนึ่ง สอง สาม สี่ (จำนวนนับ)
5. คำวิเศษณ์บอกความชี้ เฉพาะ	นิยมวิเศษณ์	นี้ โน้น อย่างนี้ อย่างนั้น อย่างโน้น แน่นนอน แน่แท้ ทีเดียว
6. คำวิเศษณ์บอกความไม่ ชี้เฉพาะ	อนิยมวิเศษณ์	อื่น ๆ อย่างอื่น ๆ ไค ไค ๆ อะไร ไหน ๆ ไหน ไย ทำไม (ใช้ในประโยคบอกเล่า)
7. คำวิเศษณ์แสดงคำถาม	ปฤจฉาวิเศษณ์	ไค อะไร ไหน ไฉน ไย ทำไม อย่างไร เหตุไร (ใช้ในประโยคคำถาม)
8. คำวิเศษณ์แสดงการ ขานรับ	ประติษญาวิเศษณ์	จำ ช้ะ ค่ะ คะ ครับ เจ้าขา เจ้าค่ะ ขอรับ ขอรับกระหม พระพุทธเจ้าข้าขอรับ
9. คำวิเศษณ์แสดงความ ปฏิเสธ	ประติษษวิเศษณ์	ไม่ มิ บ่ หาไม่ มิได้ หามิได้ หา...ไม่ เปล่า
10. คำวิเศษณ์เชื่อม ประโยค	ประพันธวิเศษณ์	ที่ ซึ่ง อัน เพราะ ด้วย เหตุเพราะ เพื่อว่า เพื่อให้

ข้อสังเกต

อาจจะเกิดความสับสนในการทำความเข้าใจคำวิเศษณ์เชื่อมประโยคกับคำสรรพนามเชื่อมประโยค วิธีสังเกตที่ง่ายที่สุด คือ ให้พิจารณาว่าคำเชื่อมนั้นขยาย (หรือวางอยู่ด้านหลัง) คำชนิดใด ถ้าคำเชื่อมขยาย คำนามหรือคำสรรพนาม คำนั้นก็จะเป็นสรรพนามเชื่อม

ประโยค เพราะใช้แทนคำนาม แต่หากคำเชื่อมนั้นขยาย คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ คำนั้นก็จะเป็นคำวิเศษณ์เชื่อมประโยค ขอให้สังเกตเพิ่มเติมจากตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ชายที่มารับรางวัลดีใจ : คำว่า “ที่” ตามหลังคำนาม “ผู้ชาย” จึงเป็นสรรพนามเชื่อมประโยค ประโยคย่อย ผู้ชายมารับรางวัล กับ

ประโยคหลัก (ผู้ชาย)

ผู้ชายดีใจที่มารับรางวัล : คำว่า “ที่” ตามหลังคำกริยา “ดีใจ” จึงเป็นวิเศษณ์เชื่อมประโยค ประโยคย่อย (ผู้ชาย) มารับรางวัล กับ

ประโยคหลัก ผู้ชายดีใจ

5. คำบุพบท

คำบุพบท คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำหรือกลุ่มคำหนึ่งกับกลุ่มคำอื่น เพื่อแสดงความสัมพันธ์กันในเรื่องสถานที่ เวลา อากาศหรือความเป็นเจ้าของโดยส่วนใหญ่มักวางไว้หน้าคำนามขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

1. นาฬิกาวางอยู่บนโต๊ะ
2. นักสำรวจค้นพบลำธารใต้หุบเขา
3. คุณพอทำงานจนเวลาเช้า
4. เธอเขียนนวนิยายตั้งแต่เด็ก
5. เขาเดินทางมาโดยเครื่องบิน
6. เด็ก ๆ ถวายนกัศตอาหารแด่พระสงฆ์
7. การ์ตูนของเธอมีสีสันสวยงาม
8. ครูกำลังอ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 และ 2 มีคำว่า บน ใต้ ซึ่งทั้งสองคำนี้เชื่อมประโยคที่มาข้างหน้ากับคำนาม “โต๊ะ” และ “หุบเขา” ตามลำดับ เพื่อบอกสถานที่ให้ทราบว่าเหตุการณ์ในประโยคนั้นเกิดขึ้นที่ใด ดังนั้น เราจึงเรียกคำบุพบทประเภทนี้ว่า คำบุพบทบอกสถานที่

ประโยคที่ 3 และ 4 มีคำว่า จน ตั้งแต่ ซึ่งทั้งสองคำนี้เชื่อมประโยคที่มาข้างหน้ากับคำนาม “เวลาเช้า” และ “เด็ก” ตามลำดับ เพื่อบอกให้ทราบว่าเหตุการณ์ในประโยคนั้นเกิดขึ้นในเวลาใด ดังนั้น เราจึงเรียกคำบุพบทประเภทนี้ว่า คำบุพบทบอกเวลา

ประโยคที่ 5 และ 6 มีคำว่า โดย แต่ ซึ่งทั้งสองคำนี้เชื่อมประโยคที่มาข้างหน้า กับคำนาม “เครื่องบิน” และ “พระสงฆ์” ตามลำดับ เพื่อบอกให้ทราบว่าเหตุการณ์ในประโยคนั้นแสดงลักษณะอาการอย่างใดและผู้รับผลแห่งกริยา คือใคร ดังนั้น เราจึงเรียกคำบุพบทประเภทนี้ว่า คำบุพบทบอกลักษณะอาการ

ประโยคที่ 7 และ 8 มีคำว่า ของ แห่ง ซึ่งทั้งสองคำนี้เชื่อมกลุ่มคำที่มาข้างหน้ากับสรรพนาม “เธอ” และคำนาม “ชาติ” ตามลำดับ เพื่อบอกให้ทราบว่ากลุ่มคำนั้นเป็นของผู้ใดสถาบันใด ดังนั้น เราจึงเรียกคำบุพบทประเภทนี้ว่า คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ กล่าวโดยสรุป คำบุพบทแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คำบุพบท

คำบุพบท	ตั้งอย่างคำ
1. คำบุพบทบอกสถานที่	ที่ ได้ เหนือ บน ข้าง ริม ใกล้ ไกล ห่าง ซิด ถึง สู่ ยัง
2. คำบุพบทบอกเวลา	เมื่อ ใน ณ แต่ ตั้งแต่ จน กระทั่ง
3. คำบุพบทบอกลักษณะอาการ	ด้วย กับ ทั้ง โดย ตาม แก่ แต่ ต่อ เพื่อ
4. คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ	ของ แห่ง สำหรับ

เราควรสังเกตเพิ่มเติมด้วยว่า นอกจากคำบุพบทส่วนใหญ่จะวางอยู่หน้าคำที่เป็นคำนามแล้ว อาจวางอยู่หน้าคำประเภทอื่น ๆ ได้อีกหลายชนิด เช่น

- นำหน้าคำสรรพนาม เช่น เหตุการณ์ดี ๆ เกิดขึ้นกับเขา
โครงการวิทยาศาสตร์ของเธอ
- นำหน้าคำกริยา เช่น เราไม่ควรเห็นแก่กิน
ผมไม่เคยไปต่างประเทศตั้งแต่เกิดมา
- นำหน้าคำวิเศษณ์ เช่น นักเรียนควรทำการบ้านให้เสร็จโดยเร็ว
เธอไปทานอาหารตั้งแต่บ่ายยังไม่กลับ

6. คำสันธาน

คำสันธาน คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมประโยคหรือข้อความกับข้อความให้ติดต่อกัน เพื่อให้เนื้อความมีความสละสลวยและมีความหมายชัดเจนขึ้น

ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

1. เมื่อแม่ไปวัดพ่อก็เข้ามาบ้าน
2. เธออาบน้ำแล้วจึงรับประทานอาหาร
3. แม้เขาจะเรียนไม่เก่งแต่มีความพยายาม
4. ถึงแม้คนสบประมาทแต่เขาก็ไม่ท้อถอย
5. ผมตั้งใจทำงานเพราะฉะนั้นผลงานจึงออกมาดี
6. ดิฉันอ่านหนังสือคอมพิวเตอร์เป็นประจำด้วยเหตุนี้จึงซ่อมคอมพิวเตอร์ได้
7. ครูขอขานฟ้าหรือสีกะแดง
8. เธอควรตั้งใจทำการบ้านหรือมิฉะนั้นก็ไปอ่านหนังสือ

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 มีคำว่า เมื่อ.....ก็ เพื่อเชื่อมประโยค “แม่ไปวัด” และ “พ่อเข้ามาบ้าน” เข้าไว้ด้วยกัน ส่วน ประโยคที่ 2 มีคำว่า แล้วจึง เพื่อเชื่อมประโยค “เธออาบน้ำ” และ “เธอรับประทานอาหาร” เข้าด้วยกัน คำเชื่อมเหล่านี้ทำให้เนื้อความมีความต่อเนื่องตามลำดับเวลา ดังนั้น เราจึงเรียกคำสันธานประเภทนี้ว่า คำสันธานเชื่อมความคล้อยตามกัน

ประโยคที่ 3 มีคำว่า แม้.....แต่ เพื่อเชื่อมประโยค “เขาเรียนไม่เก่ง” และ “เขามีความพยายาม” เข้าไว้ด้วยกัน ส่วน ประโยคที่ 4 มีคำว่า ถึงแม้.....แต่ก็ เพื่อเชื่อมประโยค “มีคนสบประมาท” และ “เขาไม่ท้อถอย” เข้าด้วยกัน คำเชื่อมเหล่านี้เชื่อมระหว่างประโยคที่มีเนื้อหาความตรงข้ามกัน ดังนั้น เราจึงเรียกคำสันธานประเภทนี้ว่า คำสันธานเชื่อมความที่แย้งกัน

ประโยคที่ 5 มีคำว่า เพราะฉะนั้น...จึง เพื่อเชื่อมประโยค “ผมตั้งใจทำงาน” และ “ผลงานออกมาดี” เข้าไว้ด้วยกัน ส่วน ประโยคที่ 6 มีคำว่า ด้วยเหตุนี้...จึง เพื่อเชื่อมประโยค “ดิฉันอ่านหนังสือคอมพิวเตอร์เป็นประจำ” และ “ดิฉันซ่อมคอมพิวเตอร์ได้” เข้าไว้ด้วยกัน คำเชื่อมเหล่านี้เชื่อมประโยคที่มีความเป็นเหตุและผลต่อกัน ดังนั้น เราจึงเรียกคำสันธานประเภทนี้ว่า คำสันธานความให้เลือก กล่าวโดยสรุป คำสันธานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คำสันธาน

คำสันธาน	ตัวอย่างคำ
1. คำสันธานเชื่อมความคล้ายตามกัน	ครั้น..จึง ครั้น..ก็ เมื่อ..ก็ พอ..ก็ กับ และ ทั้ง ทั้ง..ก็ ทั้ง..และ ทั้ง..กับ
2. คำสันธานเชื่อมความที่แย้งกัน	แต่..แต่ว่า แต่..ทว่า ถึง..ก็ กว่า..ก็ แม้ว่า..แต่
3. คำสันธานเชื่อมความเป็นเหตุผลแก่กัน	จึง ฉะนั้น ฉะนั้น ฉะนั้น..จึง ดังนั้น เพราะฉะนั้น เหตุ ฉะนั้น ด้วยเหตุนี้ โดยเหตุนี้
4. คำสันธานเชื่อมความให้เลือก	หรือ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น หรือมิฉะนั้น ไม่..ก็

7. คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อสถานการณ์ขณะนั้นขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

1. โอ้โฮ! ห้องสมุดที่นี่ใหญ่โตมากทีเดียว
2. โธ่เอ๊ย! น่าจะบอกกล่าวกันเสียก่อน
3. ตายละสิ! สีมปิดเตาแก๊สในครัว
4. อู๊ยตายตาย! น่าเอ็นดูเสียจริงเชียว
5. หนังสือหนังหาอะไรก็อ่านเข้าไปเถิด
6. ไปไหนมาล่ะ นั่งกินน้ำกินท่าเสียก่อนสิคุณ
7. มีกล้วยกล้วยอะไรก็กินกันไปก่อนนะ
8. อย่างเธอน่ะอย่ามาสัญญาสัญญากับฉันเลย

วิเคราะห์

ประโยคที่ 1 ถึง ประโยคที่ 4 เป็นคำอุทานที่เปล่งออกมาแล้ว ทำให้ทราบอาการ หรืออารมณ์ของผู้พูด เช่น โอ้โฮ ! แสดงอารมณ์แปลกใจหรือตื่นตื่นที่พบกับสถานที่ไม่คุ้นเคย คำว่า โธ่เอ๊ย! แสดงอารมณ์เสียใจที่ไม่ได้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น ดังนั้น เราจึงเรียกคำอุทานประเภทนี้ว่า คำอุทานบอกอาการ

ประโยคที่ 5 ถึง ประโยคที่ 8 เป็นคำอุทานที่เปล่งออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มเสียงเสริมคำหลัก เช่น หนังสือหนังหา กินน้ำกินท่า คำที่เพิ่มมานั้น ไม่มีความหมาย แต่มี

เสียงคล้ายและเสริมคำหลักให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น เราจึงเรียกคำอุทานประเภทนี้ว่า คำอุทานเสริมบท ซึ่งอาจจะอยู่ด้านหน้าหรือด้านหลังของคำหลักก็ได้ ขึ้นอยู่กับความนิยมในการพูด กล่าวโดยสรุป คำอุทานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 คำอุทาน

คำอุทาน	ตัวอย่างคำ
1. คำอุทานบอกอาการ	เฮ้ย! แน่! นี่แน่ะ! ดูดู! เหม้! เอ๊ะ! โอ! แหม! พุทโธ! พุทโธเอ๋ย! อนิจจา! นื่องเอ๋ย! เจ้าเอ๋ย! อ้อ! หือ! เออ! อู๊ย! โอย! โอ๊ย! หือ! หา! อ้า! โอ้! แส! เฮย! นอ! (คำประพันธ์)
2. คำอุทานเสริมบท	ได้ดิบได้ดี หนังสือหนังหา สัมตุกตุกไม้ ศัพท์ แสง ผู้หลักผู้ใหญ่ หัวหลักหัวตอ

สรุปได้ว่า คำในภาษาไทยสามารถจำแนกตามหน้าที่ของคำได้ 7 ชนิด คำเหล่านี้มีหน้าที่และตำแหน่งการวางในประโยคที่แตกต่างกัน การศึกษาเรื่องของคำโดยทำความเข้าใจถึงหน้าที่ของคำนั้นๆ ที่ปรากฏในประโยค ช่วยให้สามารถใช้คำในการสื่อสารได้ถูกต้องตรงความหมายและหลักไวยากรณ์ภาษาไทย

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีประเด็นที่ศึกษาคือ

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า หมายถึง แผนการ หรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปสู่จุดประสงค์ และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำลี รักสุทธี (2544 : 2) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ แผนการ โครงการที่ครูจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการสอน โดยผ่านการเตรียมอย่างเป็นระบบ

รุจิรี ภูสาระ (2545 : 259) กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เรียนตามที่กำหนดไว้ในวาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

นิคม ชมภูหลง (2545 : 280) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการเรียนการสอนที่มีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมาย

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 20) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด

สรุปได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือแผนการสอนของครู ซึ่งมีการเตรียมการล่วงหน้าอย่างมีระบบแบบแผนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายที่กำหนด โดยต้องดูจากสภาพท้องถิ่นและความแตกต่างของผู้เรียน จึงต้องเลือกใช้กิจกรรมและกระบวนการที่จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) กล่าวว่า การจัดทำแผนการสอนจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

2.1 ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมตัวล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การจัดการเรียนรู้เทคโนโลยี และจิตวิทยาการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัด และประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 เป็นเครื่องมือการสอนสำหรับครูผู้สอน และครูที่สอนแทนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจ

2.3 เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2.4 เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการในการจัดทำ โดยเริ่มตั้งแต่สามารถแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน สามารถกำหนดโครงสร้างการสอนอันจะนำไปสู่การจัดรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการสอนอย่างถูกต้อง ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อนำความรู้ดังกล่าวมาประกอบการจัดรายละเอียดในองค์ประกอบของแผนการสอนที่สอดคล้องสมบูรณ์กัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามเป้าหมาย และจุดประสงค์จำเป็นต้องมีการเขียนแผนการเรียนรู้ ความคาดหวังทั่วไปที่เฉพาะเจาะจงลงไปในเรื่องที่จะสอน แผนการเรียนรู้แต่ละแผนควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีองค์ประกอบดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่....

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... รายวิชา.....
ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....
ชื่อหน่วยการเรียนรู้.....เวลา.....ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

.....

ตัวชี้วัด

.....

สาระสำคัญ

.....

สาระการเรียนรู้(วิเคราะห์จากตัวชี้วัดทั้งหมดของหน่วยฯ)

ความรู้

.....

ทักษะ/กระบวนการ

.....

คุณลักษณะ

.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

.....

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัด	เครื่องมือวัด
สาระสำคัญ			
.....
ตัวชี้วัด			
T1.1ม.1/1
T1.1ม.1/2
เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัด	เครื่องมือวัด
คุณลักษณะ			
.....

ครูผู้สอนต้องสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดข้างบนให้ครบ

สรุป แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญสำหรับครูผู้สอน คือ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นครูแบบมืออาชีพ มีการเตรียมการล่วงหน้า ช่วยให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาหลักสูตรแนวทางการสอน วิธีการวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้ของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กมาผสมผสานกัน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน แสดงถึงความสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นเครื่องมือของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่าสอนต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 203) ได้เสนอองค์ประกอบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัตถุประสงค์ประเมินผล

4. ขั้นตอนการทำแผนการจัดการเรียนรู้

4.1 ศึกษาเวลาเรียนจากปฏิทินการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียน

4.2 ศึกษาหลักสูตรโดยละเอียดในกลุ่มประสบการณ์หรือวิชาที่ทำแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ศึกษาจุดหมายของหลักสูตร เป้าหมายสำคัญของหลักสูตร จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชานั้น ศึกษาเนื้อหากิจกรรมเสนอแนะจากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร คู่มือ หลักสูตรและคู่มือการสอน ศึกษาเนื้อหาว่ามีความสัมพันธ์กับวิชาใดบ้าง เพื่อจะได้นำมาบูรณาการ

4.3 กำหนดโครงสร้างของเนื้อหา สาระ จุดประสงค์ของการสอนตลอดภาคเรียนของกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชานั้น โดยใช้จุดประสงค์ในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้คำอธิบายเชิงเนื้อหาเป็นกรอบเนื้อหา โดยใช้เอกสารอื่นประกอบด้วย เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง ข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ในท้องถิ่นมากำหนดเป็นเนื้อหาย่อย

4.4 กำหนดโครงสร้างของวิชาที่สอน โดยนำจำนวนคาบหรือจำนวนชั่วโมงที่มีจริงในแต่ละภาคเรียนมากำหนด

4.5 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้มีการบูรณาการกับรายวิชาอื่นรวมทั้งกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลด้วย ซึ่งอาจจะทำเป็นรายชั่วโมงหรือหัวข้อเรื่องก็ได้โดยให้มีการบูรณาการกับรายวิชาอื่นด้วย

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตาม

นโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้

5. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

ศรินทิพย์ ภู่อาลี (2542 : 213 – 214) ได้กล่าวว่าเมื่อจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และได้นำไปใช้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะรู้เป้าหมายของการสอน ทำให้สอนได้ด้วยคามมั่นใจ จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา ผู้เรียนและจำนวนผู้เรียน
 2. ผู้เรียนยังได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนและทำให้ครูทราบปัญหาของการสอนและสามารถปรับปรุงการสอนได้ดีขึ้นต่อไปได้
 3. ทำให้ครูผู้สอนมีคู่มือของตน แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนสอดคล้องกับเวลาแต่ละภาคเรียน
 4. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความชำนาญการ ความเชี่ยวชาญของผู้ทำแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านแผนการจัดการกิจกรรม-การเรียนรู้
 5. ใช้เป็นคู่มือที่จะสามารถนำมาสอนแทนได้
 6. ใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องและเที่ยงตรง เพื่อแสดงต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ศิษยานุศิษย์ เป็นต้น
- ผู้วิจัยพบว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เป็นการสร้างเพื่อตอบสนองผู้เรียนหลากหลายลักษณะ จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จะช่วยให้ครูพร้อมที่จะสอนได้ดียิ่งขึ้น เพราะการที่จะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการวางแผนล่วงหน้าก่อนเพราะการวางแผนจะช่วยให้งานต่าง ๆ นั้นเป็นไปอย่างราบรื่น

บทเรียนสำเร็จรูป

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิทยากับบทเรียนสำเร็จรูป

อารีย์ พันธุ์ณี (2546 : 2 – 11) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมบทเรียนสำเร็จรูปว่า เกิดขึ้นจากแนวคิดจิตวิทยา 2 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (S – R Bond Theory) ซึ่งเน้น และให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Response)

ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นนักการศึกษาและนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่องการเรียนรู้โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนค้นพบและสรุปเป็นทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยงที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และ การตอบสนอง (Response)

ทฤษฎีของธอร์น ไดค์ที่นำมาเป็นพื้นฐานของการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปนั้น ธอร์นไดค์ กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ 4 ประการ ได้แก่

1.1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ถ้าร่างกายของคนเราพร้อมที่จะทำอะไรแล้วได้ลงมือกระทำจะทำให้เกิดความพึงพอใจตามมา ในทางตรงกันข้ามถ้าร่างกายพร้อมที่จะกระทำแล้วถูกชะงักไม่ให้กระทำ ทำให้เกิดความรำคาญใจหรือไม่สบายใจ สำหรับร่างกายที่ไม่พร้อมจะกระทำ แต่ต้องทำอะไรลงไปก็ย่อมจะเกิดความไม่สบายใจเช่นกัน

1.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้กล่าวว่าถ้าพฤติกรรมใด ๆ ได้ทำซ้ำ ๆ ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองทวีมากขึ้น ในทางตรงข้ามพฤติกรรมใดที่ร่างกายไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำก็จะทำให้ความสัมพันธ์ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองลดลง

1.3 กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎแห่งผลกล่าวว่า เมื่อใดที่การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ความเข้มของการเชื่อมโยงจะเพิ่มพูนแน่นแฟ้นขึ้น ถ้าการเชื่อมโยงที่มีสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดความรำคาญใจ ไม่พึงพอใจความเข้มของการเชื่อมโยงคลายความแน่นแฟ้นลง

1.4 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป็นความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละคนมีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับศักยภาพและความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีของธอร์น ไดค์จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า กฎแห่งความพร้อม คือ การเตรียมตัวของผู้เรียน กฎแห่งการฝึกหัด คือ การกระทำซ้ำ ทำบ่อย ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะ

ความชำนาญการ กฎแห่งผล หรือผลลัพธ์ที่ได้ ได้แก่รางวัลหรือความสมหวังจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้มากขึ้น และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ทฤษฎีของสกินเนอร์ (Skinner) สกินเนอร์แห่งมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สนใจศึกษาเรื่องราวพฤติกรรมของมนุษย์ โดยอาศัยพื้นฐานทางธรรมชาติและลักษณะของมนุษย์เสริมต่อจากทฤษฎี S-R ของธอร์นไดค์ไว้ 3 เรื่องด้วยกัน จุดเด่นของสกินเนอร์ที่นำมาใช้ในบทเรียนสำเร็จรูปที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

2.1 เงื่อนไขของการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วย การตอบสนองที่ส่งหรือแสดงออกมา (Emitted Response) การตอบสนองเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมซึ่งจะมีการแสดงออกมาเรื่อย ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นหรือบ่อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับอัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรม (Operant Rate) การเรียนรู้จะเป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการตอบสนองนั้น และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ เพราะการเสริมกำลัง (Reinforce) หรือการไม่เสริมกำลัง (Non – reinforcement)

2.2 การเสริมกำลัง (Reinforcement) เป็นการให้สิ่งเร้าแก่ผู้เรียนซึ่งอาจทำให้อัตราการตอบสนองของผู้เรียนเปลี่ยนไป

2.3 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็ว สามารถนำเวลาที่เหลือไปทำกิจกรรมอื่น โดยไม่ต้องรอผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้า ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนรู้ได้ช้าก็สามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จากบทเรียนสำเร็จรูปได้ตามศักยภาพของตนเอง โดยไม่ถูกบีบบังคับว่าจะต้องเรียนจบเนื้อหาสาระที่ผู้สอนกำหนด พร้อมกับผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็ว โดยตนเอง “ไม่เกิดการเรียนรู้” อย่างแท้จริง

สรุป ทฤษฎีของสกินเนอร์ ได้แก่ เงื่อนไขของการตอบสนอง คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกขึ้นอยู่กับ การตอบสนอง การเสริมแรง คือ การกระทำที่ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง

2. ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปนับเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาสมัยใหม่ มีชื่อเรียกแทนได้หลายชื่อ เช่น บทเรียนด้วยตนเอง บทเรียนสำเร็จรูป การสอนแบบโปรแกรม การสอนแบบกำหนดการ หรือการเรียนแบบกำหนดการ เป็นต้น สำหรับในต่างประเทศมีการใช้แทนกันหลายคำ เช่น Programmed Learning, Programmed Instruction, Self – instruction

Programmed, Self-teaching Individual Tutoring เป็นต้น ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำเหล่านี้ใกล้เคียงกันดังนี้

ธีระชัย ปุณณโชติ (2539 : 6 - 7) ให้ความหมายบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียน โปรแกรมหลายๆ บทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกันรวมกันเข้าเป็นแบบเรียน โปรแกรมโดยเสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ มักอยู่ในรูปของ “กรอบ” (Frame) โดยเสนอเนื้อหาทีละน้อยมีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและตอบแล้วเฉลยคำตอบให้ทราบทันที โดยมากบทเรียนแบบโปรแกรมมักจะเป็นรูปของสิ่งที่พิมพ์ที่เสนอความคิดรวบยอดที่จัดลำดับไว้แล้วเป็นอย่างดี

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 38) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปว่า แบบเรียน โปรแกรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ผลิตแบบเรียน โปรแกรมอาจสร้างออกมาในลักษณะของเครื่องมือที่เรียกว่า เครื่องมือช่วยสอนหรือในลักษณะของตำรา หนังสือแบบเรียนก็เรียกว่าแบบเรียน โปรแกรมหรืออาจสร้างในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการใช้งาน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 141) บทเรียนสำเร็จรูป หรือ บทเรียน โปรแกรม เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐาน สร้างขึ้นโดยใช้หลักความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนองเป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูป เป็นการนำเสนอเนื้อหาทีละช่วงหรือตอนสั้น ๆ เรียกว่ากรอบนั้นมี 3 ประเภทหรือกรอบนำ กรอบสอน และกรอบสอบ ในกรอบแต่ละกรอบประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แนวตอบหรือเฉลยที่ผู้เรียนสามารถวัดผลได้ด้วยตนเอง

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 35) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียน โดยใช้บทเรียน โปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้าง บทเรียน โปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปไว้ล่วงหน้าที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยบทเรียนดังกล่าวจะเป็นบทเรียนที่นำ เนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแบ่งเป็นหน่วยย่อยหลาย ๆ กรอบ (Frames) เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ในแต่ละกรอบจะมีเนื้อหาคำอธิบายและคำถามที่เรียงเรียงไว้ต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก เพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ บทเรียน โปรแกรมที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบความก้าวหน้าของการเรียน โดยผู้เรียนสามารถทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 92-93) ได้กล่าวไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปหรือ บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) คือสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเรียน ด้วยตนเอง จะเร็วหรือช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลาย ๆ กรอบ (Frames) แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยมี ส่วนที่นักเรียนจะต้องตอบสนองด้วยการเขียนคำตอบซึ่งอาจอยู่ในรูปเติมคำในช่องว่าง เลือกตอบ ฯลฯ และมีส่วนที่เป็นเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจอยู่ข้างหน้าของกรอบนั้นหรือ กรอบถัดไป หรืออยู่ที่ส่วนอื่นของบทเรียนก็ได้ บทเรียนโปรแกรมที่สมบูรณ์จะมีแบบ ทดสอบวัดความก้าวหน้าของการเรียน โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้ว พิจารณาว่า หลังเรียนนักเรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนมากน้อยเพียงใด

ถวัลย์ มาศจรัส และจิราภรณ์ จงเกษกรณ์ (2548 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า บทเรียนแบบโปรแกรม คือ บทเรียนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในบทเรียนแต่ ละบทเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากเนื้อหาสาระที่ง่าย ๆ ไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้นไปตามลำดับ เป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนไว้ ล่วงหน้า ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า และประเมินผลการเรียนด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ กำหนดไว้

จากความหมายที่นักการศึกษาและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ให้ไว้ สรุปความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามกำลังความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งอาศัยหลักทาง จิตวิทยา เช่น หลักการเสริมแรง หลักการตอบสนอง หลักการแห่งการพอใจ โดยยึดหลัก จิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมเป็นหลัก เนื้อหาที่เสนอให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้นั้นจะเสนอเป็นขั้น ๆ ที่เรียกว่า กรอบ หรือ เฟรม โดยที่เนื้อหาจะเริ่มจากสิ่งที้ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก ชัดเจนและเข้าใจ ง่าย จนทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักเรียนสามารถตรวจสอบคำตอบของ ตนเองได้ว่าถูกหรือผิด โดยบทเรียน จะมีเฉลยคำตอบไว้ เพื่อผู้เรียนสามารถประเมินผลได้ด้วย ตนเองอีกด้วย

3. หลักการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป

จากทฤษฎีของธอร์น ไคค์และทฤษฎีของสกินเนอร์ เมื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐาน สำคัญของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป จะมีส่วนอย่างสำคัญในการนำพาให้ผู้เรียนประสบ ความสำเร็จตามหลักการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
- 3.2 ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และทราบคำตอบได้ทันที
- 3.3 มีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในส่วนที่ปฏิบัติได้อย่าง

ถูกต้อง และมีความพยายาม

3.4 ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปที่ละน้อยไปตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก ตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล

4. ลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูป

ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป คือ การออกแบบการบรรจุเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ออกเป็น กรอบ (Frame) ซึ่งเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ดังกล่าวนั้นจะนำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ แล้วบรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ ดังกล่าวลงไปในการอบแต่ละกรอบให้มีความสัมพันธ์และเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก กรอบสาระการเรียนรู้ (Frame) ในแต่ละกรอบของบทเรียนสำเร็จรูปประกอบด้วย

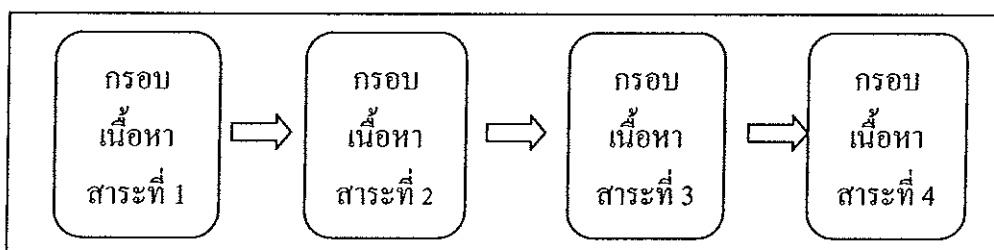
- 4.1 การอธิบายเนื้อหา
- 4.2 แบบประเมินผลก่อนเรียน
- 4.3 เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.4 คำถาม
- 4.5 เฉลยคำตอบ
- 4.6 แบบประเมินผลหลังเรียน

5. ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

ถวัลย์ มาศจรัส และจิราภรณ์ จงเกษกรณ์ (2548 : 28) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันบทเรียนแบบโปรแกรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 3 ชนิด ได้แก่

5.1 บทเรียนแบบโปรแกรมแบบเส้นตรง (Linear Programmed) บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงจะจัดทำเป็นกรอบเนื้อหาสาระเรียงลำดับไว้ตั้งแต่กรอบที่ 1-2-3...

จนถึงกรอบจบ ตามที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ แผนภาพที่ 2

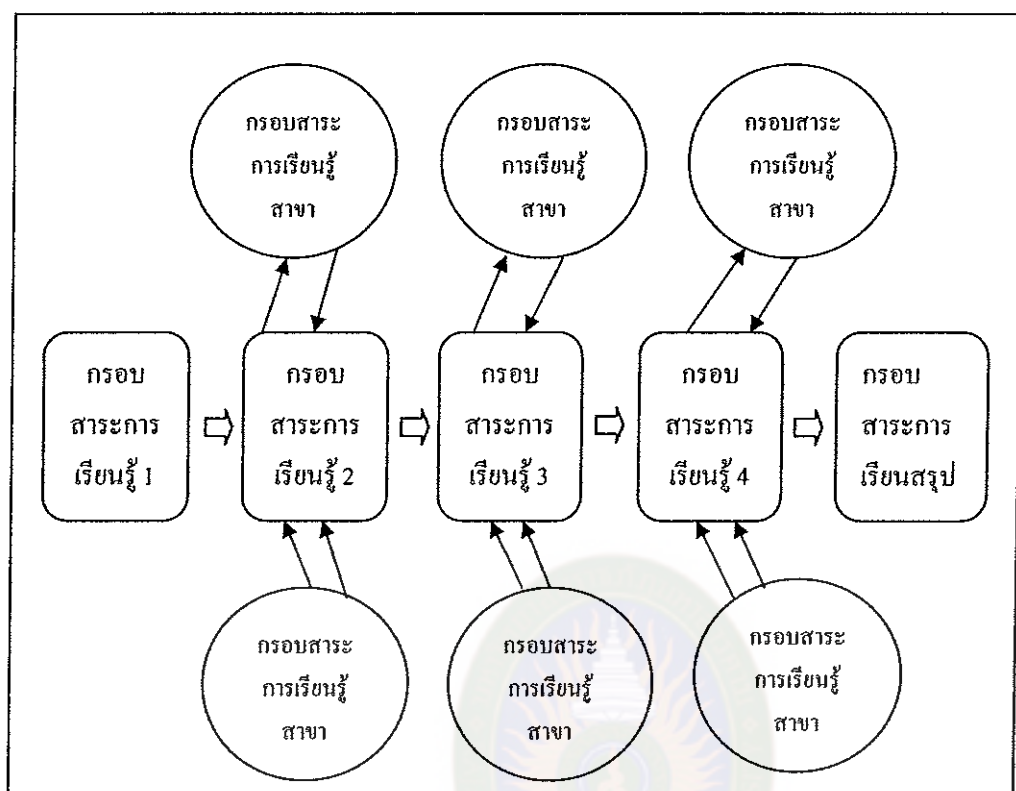
แผนภาพที่ 2 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. 2546 : 22)

กิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง การเรียนรู้ตามบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ผู้เรียนจะเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ในกรอบเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ 1-2-3-4 หรือมากกว่านี้ตามลำดับต่อเนื่องกันไปจนถึงกรอบเนื้อหาสาระสุดท้ายซึ่งเป็นกรอบจบ มีคำถามเสมอว่าการเรียนรู้ตามบทเรียนสำเร็จรูปจะเรียนรู้ข้ามกรอบได้หรือไม่ คำตอบก็คือไม่ได้ เพราะผู้สอนได้ออกแบบเนื้อหาสาระการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดจะสานสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป ถ้าข้ามกรอบการเรียนรู้ใดกรอบการเรียนรู้หนึ่ง เนื้อหาสาระจะขาดหายไป การเรียนรู้ก็จะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ลักษณะเด่นของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงก็คือผู้เรียนเก่งจะเรียนรู้ได้เร็วและจบเร็ว การทำบทเรียนก็ง่าย เพราะแต่ละกรอบสาระการเรียนรู้จะบรรจุเนื้อหาสาระไม่มากนัก

5.2 บทเรียนแบบโปรแกรมแบบสาขา (Balanchine Programmed) เป็นบทเรียนที่มีการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เป็นกรอบการเรียนรู้หลัก (กรอบขึ้น) เหมือนบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง แต่มีความแตกต่างเพิ่มเติมตรงที่นอกจากจะมีกรอบสาระการเรียนรู้หลักแล้ว จะมีกรอบสาระการเรียนรู้สาขาเพิ่มเติมหรือกรอบสาระการเรียนรู้สาขาเข้ามา กรอบสาระการเรียนรู้สาขา กรอบสาระการเรียนรู้สาขาเป็นกรอบที่มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้พื้นฐานเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่ยังขาดความพร้อมยังไม่เข้าใจเนื้อหาสาระหรือยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ในกรอบต่อไปในแต่ละกรอบสาระการเรียนรู้หลัก จะมีกรอบสาขาการเรียนรู้ 1 หรือ 2 กรอบเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนที่ตอบคำถามผิดพลาดได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมในกรอบสาระการเรียนรู้สาขามี 4 ประเภท คือ สาระที่ 1 สาระที่ 2 สาระที่ 3 และสาระที่ 4

แผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา (ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. 2546 : 23)

5.3 บทเรียนแบบ โปรแกรมแบบไม่แยกกรอบ

บทเรียนสำเร็จรูปแบบไม่แยกกรอบ เป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้นทีละน้อยตามลำดับขั้น ในบทเรียนจะมีแบบทดสอบและแบบเฉลยให้ตรวจสอบได้ในทันทีเหมือนบทเรียนสำเร็จรูปแบบที่ 1-2 หากแต่การนำเสนอเนื้อหาสาระไม่นำเสนอในรูปของกรอบ เนื้อหาที่นำเสนอต้องต่อเนื่องกัน เหมือนกับการเขียนตำราหรือบทความ

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อดีและข้อจำกัดของบทเรียนสำเร็จรูป ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ (2546 : 22) ได้เสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อดี

6.1.1 ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และเรียนไปตามความสามารถของตนเอง

6.1.2 สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่เรียนช้ามีเวลาได้ศึกษามากขึ้น และเด็กที่เรียนเร็วใช้เวลาศึกษาน้อย มีโอกาสใช้เวลาทำอย่างอื่น ไม่ต้องรอคนที่เรียนช้า และช่วยให้ครูเห็นความแตกต่างของนักเรียนมากขึ้น

6.1.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน เพราะมีการเร้าให้ตอบ โดยที่ตอบผิดก็ไม่มีผู้อื่นเยาะเย้ย เพราะไม่มีใครทราบ และเมื่อมีการตอบผิดแล้วก็สามารถจะแก้ไขความเข้าใจผิดได้ทันที โดยสามารถเรียนบทบาทได้หลายครั้ง

6.1.4 ช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครู เพราะครูคนเดียวอาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปสอนนักเรียนได้หลายกลุ่ม

6.1.5 เป็นการฝึกวินัยในตนเอง เพราะนักเรียนจะต้องเรียนรู้และประเมินตนเอง

6.2 ข้อจำกัด

บทเรียนสำเร็จรูปใช้ไม่ได้ทุกเนื้อหารายวิชา ใช้ได้กับเนื้อหาวิชาที่เป็นความจริงคงที่ เนื้อหาที่ต้องเปลี่ยนแปลงตามเวลาและสถานภาพแวดล้อมไม่เหมาะที่จะนำมาเป็นบทเรียนสำเร็จรูป เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดทำสูงใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า และเนื้อหาที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็นก็ไม่ควรนำมาใช้เป็นบทเรียนสำเร็จรูป

สรุป บทเรียนสำเร็จรูปมีหลายรูปแบบหลายประเภท แต่ละรูปแบบมีลักษณะการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน และจากการศึกษาข้อดีข้อจำกัดของบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงมาใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพราะบทเรียนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และเรียนไปตามความสามารถของตนเอง และมีการเสริมแรงด้วยคำตอบในบทเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป

การหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูป

ในการพัฒนาหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เมื่อดำเนินการพัฒนาหรือสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะนำไปใช้ในการสอนควรนำบทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าวไปทดลอง (Try-out) ตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐานก่อน เพื่อที่จะได้ทราบว่าบทเรียนสำเร็จรูปนั้นมีคุณภาพเพียงใด ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามความหมายดังนี้

เผชิญ กิจกรรม (2544 : 49-50) ได้ให้ความหมายของการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือว่า วิธีการนี้จะนำสื่อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1 / E_2 = 80/80$, $E_1 / E_2 = 85/85$, $E_1 / E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง $E_1 / E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X / N}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X / N}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียน ร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยเทียบกับ คะแนนที่ได้ก่อนการเรียน (Pretest)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ส่วนตัวเลขตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80

กล่าวโดยสรุปว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้ง เป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่ นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มี เนื้อหาง่าย ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้ เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.25/87.25 หรือ 87.25/90 เป็นต้น

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีการหาประสิทธิภาพของบทเรียน สำเร็จรูป โดยใช้หลักการหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปโดยกำหนดเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80 ในความหมายที่ 1

การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูป

ในการหาค่าหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามความหมายดังนี้ เฉลียว กิจระการ และสมนึก ภัททิยชนี (2545 : 25-36) ได้กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ว่า หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดย เปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบ หลังเรียนและคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมี การประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาเรามักจะดูถึงประสิทธิภาพทางการสอนและการวัด ประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียนว่า นักเรียนได้พัฒนาหรือมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างน่าเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าไร ซึ่งอาจจะ พิจารณาได้จากการคำนวณค่า t-test (แบบ Dependent) หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างน่าเชื่อถือได้หรือไม่ โดยการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่านักเรียนกลุ่มที่ผู้วิจัยกำลังศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตร ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการเรียนรู้เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ช่วยให้การดำเนินงาน หรือการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานขณะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่ทำอยู่การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

มาสโลว์ (ประสาธ อิศรปริดา. 2547 : 310 – 312 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1970 : 69 - 70) ได้เสนอทฤษฎีขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) โดยอธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ซึ่งเป็นความต้องการทางลำดับต่ำสุด ความต้องการเหล่านี้หมายถึงแรงผลักดันทางชีววิทยาพื้นฐาน เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย เพื่อการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ องค์กรจะต้องให้เงินเดือนอย่างเพียงพอแก่บุคคลจะรับภาระสภาพการดำรงชีวิตอยู่ได้ (เช่น อาหาร และที่อยู่อาศัย)

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการลำดับที่ 2 ซึ่งถูกกระตุ้นภายหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายถูกตอบสนองแล้ว

ความต้องการความปลอดภัยจึงหมายถึงความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ หากองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้หลากหลายแนวทาง เช่น การให้ประกันชีวิตและสุขภาพ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย กฎและข้อบังคับที่ยุติธรรมและสมควรและการยอมให้มีสภาพแรงงาน เป็นต้น

3. ความต้องการทางสังคม (Belonging needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน เช่น ความอยากมีเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว และมีความรัก เป็นต้น

4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับ ยกย่องและให้เกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการระดับที่ 4 ความต้องการเหล่านี้หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะสร้างการเคารพตนเองและการชมเชยจากบุคคลอื่น ความต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่นจะเป็นความต้องการประเภทนี้ เช่น การประกาศ “บุคคลดีเด่น” ประจำเดือน ถือเป็นตัวอย่างของการตอบสนองความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง

5. ความต้องการรู้แลเข้าใจ (Need to Know and Understand) เป็นความต้องการจะสัมฤทธิ์ผลทางปัญญา (Intellectual Achievement) หมายถึง ความปรารถนาที่จะรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจอย่างแท้จริง

6. ความต้องการสุนทรีย์ (Aesthetic Needs) ได้แก่ ความต้องการความเป็นระเบียบ (Order) สัจธรรม (Truth) และความงาม

7. ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self Actualization Needs) ความต้องการความสมหวังของชีวิตคือ ความต้องการระดับสูงสุด เป็นความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกจูงใจด้วย

มาสโลว์แสดงให้เห็นว่า มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการแตกต่างกัน เมื่อความต้องการขั้นต้นได้รับการสนอง ก็จะเกิดความต้องการในขั้นสูงไปเรื่อยๆ และเป็นการส่งเสริมให้มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน นักการศึกษาและครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในความต้องการของผู้เรียนว่ามีความต้องการอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้ครูนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาตอบสนองความต้องการของผู้เรียนไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

มาสโลว์ (มณี โสธิเสน. 2543 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1970) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับ

การยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วความต้องการสิ่งอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจจะยังไม่หมดไปความต้องการอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นดังนี้

1. คนประเภทเอ็กซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 สัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร
 - 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและ

ความปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือการ
 - 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
 - 2.3 มีทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
 - 2.4 ตั้งใจตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
 - 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กร พัฒนาวีธี
 - 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

พักผ่อน

ทำงาน

2. ความหมายของความพึงพอใจ

ชัชวรัตน์ ดุงศรีแก้ง (2543 : 24) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ หากเป็นไปในทางบวกจะมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จะมีการเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจ แรงทรัพย์ และสติปัญญาให้แก่งานมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้ปฏิบัติงานเป็นไปในทางลบจะมีผลทำให้เกิดความไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ขาดความกระตือรือร้นปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ

ณัฐชยา เอี่ยมอ่อน (2544 : 35) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีผลงาน หรือกิจกรรม ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งทางบวก และทางลบ ถ้าเป็นไปได้ในทางบวกก็ทำให้เกิดผลดีต่องาน และกิจกรรมที่ทำ หรือเข้าร่วม แต่ถ้าเป็นไปได้ในทางลบก็จะเกิดผลเสีย หรือกิจกรรมได้เช่นกัน

ไชยวัฒน์ ชาญปริชาวัฒน์ (2543 : 52) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติในทางบวก คือ รู้สึกชอบ รักพอใจ หรือเจตคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และด้านจิตใจเป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับความสำเร็จตามความต้องการ หรือแรงจูงใจ

อานนท์ กระบอโท (2543 : 24) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกรัก ความรู้สึกชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มใจ ยินดี จะมีผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีการเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริงความต้องการความสมหวังของชีวิตจะแสวงหางานที่ทำหายความสามารถ

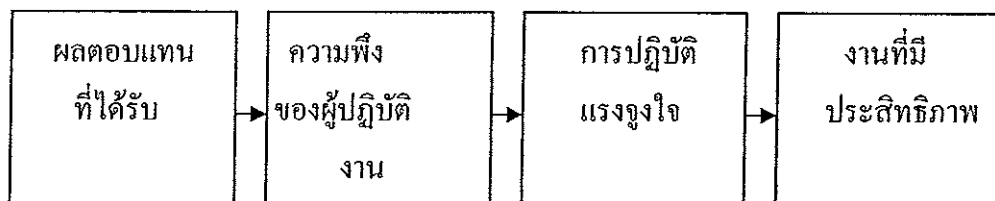
สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ สนใจ ความรู้สึกที่พอใจ เป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่เป็นผลมาจากความต้องการ จากการทำกิจกรรมต่าง การปฏิบัติงานรวมไปถึงการทำงาน มีผลทำให้บุคคลนั้นต้องการ มีความสุขที่อยากอยู่ร่วม กิจกรรมหรือเรียกร้องเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละคน ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบ ยินดี เต็มใจ มีความสุข ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นจนสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3. การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน

การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าว สามารถแสดงภาพประกอบ ดังนี้ (สมยศ นาวิการ. 2525 : 155)

แผนภาพที่ 4 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน ให้มีแรงจูงใจ ในการทำงานกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดย ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2525 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้ตนเอง เช่นการได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียน มาจากความรู้สึกรักพอใจและ
 ชอบใจในกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติและผลของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นครูผู้สอน
 ต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับการ
 ตอบสนอง ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่

โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนตั้งแต่
 ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 263 คน มีนักเรียนใน
 เขตบริการมาจากหลายหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคานหักหมู่ 11 บ้านคานหักหมู่ 21 บ้านโนนใหญ่
 หมู่ 9 บ้านคงสว่าง หมู่ 13 บ้านหนองสูงหมู่ 18 และบ้านเปลือยสี่แควหมู่ 15 ผู้ปกครอง
 ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก นักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา ผู้ปกครองไปทำงานตาม
 ต่างจังหวัด อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ เช่น ตายาย ลุง ป้า ฯลฯ

วิสัยทัศน์

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม
 มีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย ใฝ่เรียนรู้ อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีความเป็นไทย
 ก้าวทันเทคโนโลยี มีความรู้สู่ความเป็นสากล และดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

พันธกิจ

1. เกณฑ์เด็กในเขตบริการเข้ารับการศึกษาให้ทั่วถึง
2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียน ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
4. ส่งเสริม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน
5. ส่งเสริม และสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ภารกิจ

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ คือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา
2. ระดับประถมศึกษา
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โดยจัดให้นักเรียนมีสิทธิ์และโอกาสเสมอกันทั้งบุคคลที่มีความบกพร่องและบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์จริงมากที่สุด ฝึกภาคปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น คิดเป็น และแก้ปัญหาได้ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ด้านระบบบริหารจัดการให้มีการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนเพื่อไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

จำนวนห้องเรียนและนักเรียน

ตารางที่ 8 จำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียน

ชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน			หมายเหตุ
		ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล 1	1	13	13	26	
อนุบาล 2	1	9	10	19	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	1	4	15	19	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	1	10	5	15	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1	9	5	14	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1	20	18	38	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1	5	8	13	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1	11	16	27	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	1	12	13	25	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1	13	14	27	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1	22	18	40	
รวม	11	128	135	263	

จำนวนครู

จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 9 จำนวนครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ประเภทวุฒิ	จำนวน (คน)
ปริญญาโท	3
ปริญญาตรี	13
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	-
ประเภทวุฒิ	จำนวน (คน)
ต่ำกว่าอนุปริญญา	-
ไม่มีวุฒิทางการศึกษา	-
รวม	16

จำนวนตามวิชาเอก

ตารางที่ 10 จำนวนครูจำแนกตามวิชาเอก

สาขาวิชาเอก	จำนวนคน
บริหารการศึกษา	2
การศึกษาปฐมวัย	1
สังคมศึกษา	2
วิทยาศาสตร์	1
ภูมิศาสตร์	1
ภาษาไทย	1
พลศึกษา	2
อุตสาหกรรม	1
ศิลปะ	4
ประถมศึกษา	1
รวม	16

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ได้มีนักวิจัยหลายท่าน ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย บทเรียนสำเร็จรูปกันอย่างแพร่หลายมีทั้งผลที่แสดงออกมาให้เห็นว่าการเรียน โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูปมีความแตกต่างกับการสอนปกติ และให้ผลต่างกับภาวการสอนปกติ ดังนี้

วัฒนา ภิญญมิตร (2547 : 79-80) ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนและบทเรียน สำเร็จรูป เรื่องอาณาจักรสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุงารามจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 22 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ เปรียบเทียบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนหาค่าดัชนีประสิทธิผลผลการศึกษพบว่าแผนการจัดการเรียนและบทเรียน สำเร็จรูป เรื่องอาณาจักรสุโขทัย มีประสิทธิภาพ 85.15 / 84.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.72 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 72 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีความเหมาะสมมาก

ศุภิสรา วงศ์คำจันทร์ (2547 : 77-81) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้และบทเรียน สำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนชุมชนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 10 แผน ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่ เหมาะสม 4.49 ใช้เวลา 20 ชั่วโมง บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนจำนวน 5 เรื่อง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนอ่านจับใจความ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.44/87.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และแผนการเรียนรู้ภาษาไทย การอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .7010 หมายถึง นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.10

ศักดิ์ดา ฤทธิธ (2547 : 90-94) ได้วิจัย การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องคำและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำและหน้าที่ของคำกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 82.61/86.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.66 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ศุภาวดี ทองมาก (2547 : 57-91) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทยโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องชนิดของคำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทยโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คนภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนธารทองพิทยาคม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แผนจัดการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผล การศึกษาพบว่าเรื่องการพัฒนา แผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทยโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำ มีประสิทธิภาพ83.62/82.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

สิริพรรณ ชั่วบุญคดา (2547 : 68 – 95) ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำสุภาพ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านธาตุ “ธาตุ ศึกษาวิทยา” กลุ่มโรงเรียนธาตุ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัด สุรินทร์ จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน บทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 6 บทเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/80.54 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้ เท่ากับ .6437 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 67.37

ปฎิมา เพียรเพชร (2548 : 75 – 79) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงประกอบการ์ตูน เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาไทย โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงประกอบการ์ตูน เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 21 คน เครื่องมือได้แก่

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงประกอบการ์ตูน ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.06/84.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6621

รุณณี รุ่งระวีวิลาส (2548 : 71-112) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องการสร้างคำตามหลักเกณฑ์ภาษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องการสร้างคำตามหลักเกณฑ์ภาษากลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาเพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูปแบบ เส้นตรงเรื่องการสร้างคำตามหลักเกณฑ์ภาษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 43 คนได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหน้าที่และชนิดของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 87.72/84.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

จิราพันธ์ คงเพชร (2548 : 115) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบทักษะการใช้คำ และเจตคติต่อการเรียนสำเร็จรูปกับการเรียนตามแผนการสอนปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีสติลต์การคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีศึกษาจำนวน 80 คนที่ผ่านการวัดสติลต์การคิดด้วยแบบทดสอบ The Group Embedded Figure Test ของวิทกิน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีสติลต์การคิดแบบอิสระจาก สิ่งรอบข้าง 40 คนและนักเรียนที่มีสติลต์การคิดแบบขึ้นกับสิ่งรอบข้าง 40 คนผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการใช้คำในภาษาไทยและเจตคติหลังการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพิ่มเติมขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีทักษะการใช้คำในภาษาไทยและเจตคติหลังการเรียน โดยใช้แผนการสอนปกติ เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) มีอิทธิพลร่วมระหว่างสติลต์การคิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อคะแนนทักษะการใช้คำในภาษาไทยนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธี

ต่างกัน สไตล์การคิดต่างกัน ไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อคะแนนทักษะการใช้คำในภาษาไทย นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปที่มีคะแนนทักษะทางการใช้คำในภาษาไทยสูงกว่าส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยแผนการสอนปกติ และนักเรียนที่มีสไตล์การคิดอิสระจากสิ่งรอบข้างมีคะแนนทักษะการใช้คำสูงกว่านักเรียนที่มีสไตล์การคิดขึ้นอยู่กับสิ่งรอบข้าง 4) มีอิทธิพลร่วมระหว่างวิธีสอนสไตล์การคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อคะแนน เจตคติ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปมีคะแนนเจตคติสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยแผนการสอนปกติ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสูงมีคะแนนเจตคติสูงกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

อุบลรัตน์ ภูปรารักษ์ (2548 : 51-86) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหน้าที่และชนิดของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 4 หลักภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหน้าที่และชนิดของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหน้าที่และชนิดของคำเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 47 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยวิธีจับสลากเครื่องมือที่ใช้ได้แก่บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่และชนิดของคำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความพึงพอใจผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหน้าที่และชนิดของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 4 หลักภาษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 86.97/82.34 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

สุภาพรรณ ปรุงชัยภูมิ (2550 : 53-66) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนเรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนเรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แผนการเรียนรู้ จำนวน 6 แผนบทเรียน สำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน จำนวน 6 เล่มและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่าแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบ

ภาพการ์ตูนเรื่องเศรษฐศาสตร์ ในชีวิตประจำวันมีประสิทธิภาพ 83.68/81.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนเรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เท่ากับ .6332 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 63.32

ศศิธร เวียงวะลัย (2551 : 76-79) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ โดยการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโค้งสำราญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำนวน 14 คน ผลการศึกษาพบว่า แผนจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/87.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ มีค่าเท่ากับ 0.7805 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ร้อยละ 78.05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น โดยรวมเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาที่เรียน ด้านรูปแบบบทเรียนสำเร็จรูป ด้านการเป็นสื่อการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

คิริกานาโน (Cirignano. 199 : 3168-A) ได้ทำการศึกษาผลเชิงเปรียบเทียบของการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยกับสิ่งที่จะช่วยในการสอนด้วยชุดการสอนสำเร็จรูปที่ใช้กับนักศึกษาครู ในการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการประเมิน และความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกกังวลหลังการทดลองในการศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลองกลุ่มที่คงที่ ซึ่งสุ่มเลือกมาหลายกลุ่มก่อนการทดลองทำการทดสอบสมมติฐานทั่วไป 2 ข้อ และสมมติฐานการวิจัยจำเพาะตามลำดับในด้านการพยากรณ์และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองและระดับความวิตกกังวลเพื่อกำหนดว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มหรือไม่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี

จำนวน 78 คน จากทั้งหมด 96 คน เข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ในการพยากรณ์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ของความวิตกกังวลที่ติดต่อกันในระดับที่ 2 สามารถอธิบายจำนวนความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญได้เมื่อพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง ในขณะที่การควบคุมเพื่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง ความวิตกกังวลก่อนการทดลอง ประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์เชิงสถิติที่มีมาก่อน และประสบการณ์ทาคอมพิวเตอร์ที่มีมาก่อน ความสัมพันธ์ ของความวิตกกังวลที่ติดต่อกับผลสัมฤทธิ์หลังการทดลอง พบว่า ไม่มีนัยสำคัญเมื่อแปรปรวนรวมกับตัวแปรของตัวพยากรณ์อื่น ๆ

สตรีกแลนค์ (Strickland 1971 : 2510-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนตามปกติในวิชาชีววิทยาทั่วไป โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม 1 สอนโดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูปกับกลุ่มควบคุมที่สอนตามปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คิม (คํารง ศิริเจริญ. 2544 : 47-48) ได้ทดลองหลักการเรียนเพื่อรู้แจ้งและสอนโดยวิธีธรรมชาติชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 272 คน กลุ่มทดลองสอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรู้แจ้งมีการสอนซ่อมเสริมโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 136 คน และกลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีธรรมชาติ จำนวน 136 คน ผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มที่เรียนเพื่อรู้แจ้ง คนที่ทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่เรียกว่า รู้แจ้งมี 74 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่กลุ่มควบคุมจำนวนคนที่ทำคะแนน ได้ถึงเกณฑ์มีเพียง 40 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรีส (Reese, 1997 : 4904 -A) ที่เปรียบเทียบวิธีสอนแบบบรรยายกับวิธีเรียนเพื่อรู้แจ้งตามวิธีของกลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป แจกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทดสอบย่อย มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ใน การเรียน และสอบรวมครั้งสุดท้าย กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีบรรยาย ใช้ตำราเรียนถือว่า เป็นมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้น (Gain Scores) ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการศึกษาของแรนคอลลี่ (Randall, 1972 : 1422-A) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์ในวิทยาลัยชุมชน

มิลลา (Millar, 2002 : 5681-A) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปในวิชาการเขียน 2 บทเรียนวัตถุประสงค์ เพื่อพิจารณาผลกระทบของบทเรียนสำเร็จรูปที่มีต่อการเลือกพญูชนะต้นของคำโดยเด็กที่ค้อยพัฒนาการ 3 คน (อายุ 7

ถึง 10 ขวบ) ซึ่งต้องใช้ การสื่อสารแบบย่ำ ๆ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปในการสอนให้นักเรียนฝึก การโต้ตอบกับเสียงและ เลือกพยัญชนะต้นของคำ (เช่น s, d, c, f, b) และใช้วิธีการจัด กิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้วยการฝึก ให้มีงานเขียนจริง ๆ ซึ่งผลปรากฏว่าเด็ก 2 ใน 3 คน สามารถประสบความสำเร็จในการเกิด ทักษะตามที่ตั้งเป้าหมายไว้, สามารถนำทักษะที่ได้รับ ไปใช้อย่างน้อย 1 เดือนหลังจากนั้น และวัตถุประสงค์ เพื่อพิจารณาผลกระทบของบทเรียน สำเร็จรูปที่มีต่อการเลือกพยัญชนะท้ายของคำ (เช่น p, n, r, l, d) โดยเด็กที่คอยพัฒนาการ 2 คน(อายุ 10 ขวบ) ซึ่งต้องใช้การสื่อสารแบบย่ำ ๆ กับเด็กที่เก่งในการเลือกพยัญชนะต้นของคำ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปในการสอนให้นักเรียนเลือกพยัญชนะท้ายของคำ, ทบทวนเรื่องการ เลือกพยัญชนะต้นของคำและจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้านการเขียนอีกครั้ง ซึ่งผลปรากฏว่า เด็กที่เข้าร่วมการวิจัยทั้งสองกลุ่มต่างประสบความสำเร็จในการเกิดทักษะตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ได้จริง รวมทั้ง, สามารถนำทักษะที่ได้รับ ไปใช้อย่างน้อย 1 เดือนหลังจากนั้นเช่นกัน ดังนั้น, จากผลการวิจัยซึ่งสามารถให้ข้อเสนอแนะได้ว่า การใช้บทเรียนสำเร็จรูปซึ่งใช้วิธีการสอน โดยตรงและการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้านการเขียน, ถึงแม้ว่าจะถูกนำไปใช้กับเด็กที่คอย พัฒนาการซึ่งต้องใช้การสื่อสารแบบย่ำ ๆ ก็สามารถพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการพูดหรือ การออกเสียงได้ของพวกเขาได้ ตลอดจนสามารถนำทักษะที่ได้รับเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ สำหรับงานเขียนจริง ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

ครูเธอรดส์และฮานนา (Cruthird and Hanna, 2004 : Online) ได้ศึกษางานวิจัย ที่ผ่านมามีเกี่ยวกับวิธีการสอนที่อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นฐานรวมทั้งอินเทอร์เน็ตและเว็ลด์ไวด์เว็บ ซึ่งได้จัดขึ้นเป็น โปรแกรมการสอนสำเร็จรูปผลการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในระยะแรกอาจจะ นำมาใช้ประโยชน์ได้แต่เทคโนโลยีใหม่ ทำให้เกิดปัญหาใหม่มากขึ้น มีคำถามเกี่ยวกับการ ควบคุมทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนหลายทฤษฎีช่วยให้เกิดประโยชน์ได้ แต่อินเทอร์เน็ตและ เว็ลด์ไวด์เว็บที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วก็ก่อให้เกิดปัญหาเหมือนกัน ข้อค้นพบ 3 ประการจาก วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีดังนี้ 1) บทเรียนสำเร็จรูปใช้ได้ผลดีเท่า ๆ กับรูปแบบการ สอนแบบอื่น ๆ 2) บทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพกว่าและรวดเร็วกว่ารูปแบบการสอน แบบเดิมและ 3) คนนิยมมีวิธีการของบทเรียนสำเร็จรูปอย่างน้อยที่สุดเท่ากับวิธีการสอนแบบ อื่น ๆ เมื่อคุณผลย้อนหลังตั้งแต่ออกกฎหมายปี ค.ศ. 1997 นั้นแล้วพบว่าผู้เชี่ยวชาญทางบทเรียน สำเร็จรูปซึ่งเป็นผู้ริเริ่มด้านนี้ถือได้ว่าเป็นผู้มองการณ์ไกลแต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์รวมทั้ง CD-ROM ทำให้สภาพแวดล้อมที่สื่อประสมซึ่งมีปฏิสัมพันธ์เต็มที่ทำให้ ผู้เชี่ยวชาญต้องเข้ามาผูกมัดงานของตนเข้ากับบทเรียนการสอนสำเร็จรูป ทุกวันนี้บทเรียน

สำเร็จรูปไม่ได้แล้วอีกต่อไปแล้วแต่กลับลำหน้าไปถึง 15 - 20 ปี คำถามที่ยังไม่มีคำตอบ จากปลายทศวรรษที่ 1960 จนถึงทศวรรษที่ 1970 เกี่ยวกับวิธีการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป และเทคโนโลยีนั้นมีความสัมพันธ์กับความสนใจในปัจจุบันในด้านสื่อประสมเชิงปฏิสัมพันธ์ ในฐานะที่เป็นวิธีการสอนที่ดีวิธีหนึ่ง

ซาลาสมาดิเนซ (Salas-Martinez. 1988 : 1417) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาภาคสนามของบทเรียนกึ่งโปรแกรมสำหรับพิสูจน์ทักษะการอ่านกับการเขียนของผู้ใหญ่ ที่อ่านไม่ออกของเม็กซิกันที่พูดภาษาสเปนเพื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรการเรียนการสอน ทักษะการอ่านและการเขียนของสำนักเลขธิการเม็กซิกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักโทษชายจำนวน 32 คน สุ่มจากเรือนจำลาปาเวลาคูซเม็กซิกัน บทเรียนแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ a) บทเรียนกึ่งโปรแกรม ตอนที่ 1 b) บทเรียนกึ่งโปรแกรมตอนที่ 2 c) เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติหรือประเพณี นิยม 1 d) เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติหรือประเพณีนิยม 2 เงื่อนไขวิธีสอนทักษะการอ่านและการเขียนคือ ใช้บทเรียนกึ่งโปรแกรมผลปรากฏว่า ผลการสอนโดยใช้บทเรียนกึ่งโปรแกรมสอน ผู้ใหญ่ที่อ่านหนังสือไม่ออกได้ผลดีกว่าการสอนตามหลักสูตรของสำนักเลขธิการเม็กซิกัน จากผลการวิจัยแสดง ให้เห็นว่าการเรียนการสอน โดยใช้บทเรียนกึ่งโปรแกรมทำให้เกิดการเรียนรู้กับคำและพยางค์เป็นอย่างดีและสร้างคำใหม่ ๆ จากบทอ่านได้

ลิสตี (Listi. 1998 : 1891-A) ได้ศึกษาผลการสอนแบบใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบดั้งเดิมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและเจตคติของนักเรียนเกรด 3 เพื่อระบุนความพึงพอใจของผู้ที่เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง โดยสุ่มเนื้อหาจากชุมชน ใกล้และไกล เป็นจุดเน้นในการสอนทั้งสองแบบใช้เวลา 6 สัปดาห์และได้ทดสอบก่อน / หลังการทดลองในแต่ละรูปแบบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา การทดลองแต่ละครั้ง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อใช้การสอน โดยใช้แบบเรียนสำเร็จรูปและมีความคงที่ในรูปแบบอื่น ๆ ระหว่างความพึงพอใจในรูปแบบ การเรียนรู้กับคะแนนที่ได้เมื่อเปรียบเทียบกับการสอนแบบดั้งเดิม ผลการศึกษาพบว่าการสอนแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูปส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศกับการนำ บทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการเรียนการสอนพอสรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปจัดเป็นนวัตกรรม การศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด

ความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครูมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

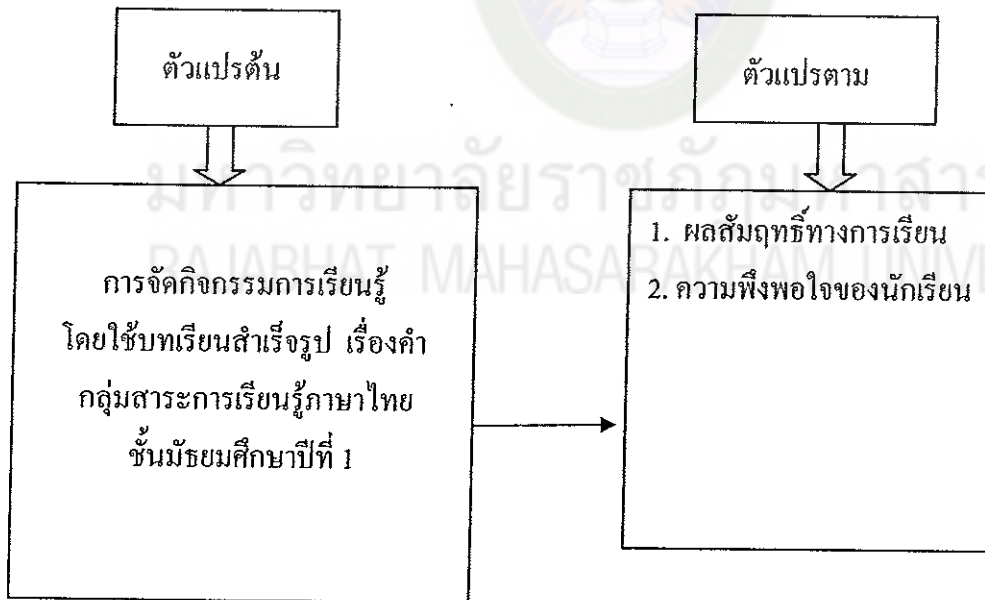
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยโดยใช้แนวคิดตามหลักการของการนำบทเรียนสำเร็จรูป ไปใช้โดยมีขั้นตอนดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2547 : 56)

1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน
2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
3. ขั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้
4. ขั้นสรุปบทเรียน
5. ประเมินผลการเรียน

ตัวแปรต้นคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน แผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย